Presentació

Manel Aisa

L'Ateneu Enciclopèdic Popular es un Ateneu nòmada, per manca d'espai per desenvolupar-sa com cal, es a dir, t'una intendència que es troba al seu local de Passeig de Sant Joan a on es guarden tots els paper d'arxiu i on es realitzant els treballs de catalogació de recerca de documentació i consulta per part del usuari dels fons arxisvístics Biblioteca Hemeroteca, tres o quatre dies per setmana ja sigui al local social o per via de la nostra pàgina web i la seva secció de Biblioteca amb uns quants milers de documents ressenyats. Però te que realitzar la tasca ateneística en altres locals per això tenim que considerar que l'Ateneu està físicament allí on hi ha qualsevol dels actes que convoca, i aquest any de 2005 es un dels de més activitat de l'etapa moderna, entesa aquesta etapa des de 1980 fins avui (Presentació llibres, Repensar Barcelona Conferències Cicle Reclús). La memòria silenciada a Ràdio Contrabanda i per descomptat la tasca arxivística a demés de les exposicions itinerants). Vàrem començar presentant el llibre de Jean Marc Rouillan el 25 de febrer conjuntament amb l'editorial Llagut i la FELLA ens acompanyaren a la taula Robert Sabata (Advocat) Xavier Montanya (Periodista) i el bon amic Lluís Andrés Edo, amb una gran assistència de públic que ompli l'aula 1 del CCCB, a on queda pales la intransigència dels governs democràtics i lo que realment significa una vida perduda a les presons. Esperant que el cas dels grups d'Action Directa tornin als Jutjats per una nova revisió. Per aquesta ocasió férem un cartell força representatiu per l'ocasió

Però sobretot centrarem la nostra activitat al programa de ràdio Contrabanda "La Memòria silenciada" tots els dissabtes per la tarda, unes vegades en directe i altres en diferit, o be per via internet a qualsevol racó del Planeta i així ens consta ja que per exemple des de Viena una noia Caroline Witschek a realitzat un treball de recerca sobre el nostre programa per la seva universitat.

També una de les tasques més important de les activitat d'aquest any fou, ajuntar-nos amb altres col·lectius sensibles a les injustícies que actualment circulen per una ciutat tan especulativa com Barcelona i les seus promotors aquells que basen la seva riquesa en l'espoli als seus conciutadans amb la concomitància dels polítics de torn, els barcelonins estem sent agredits i aquells que ens demanen el vot cada quatre anys formant part del engranatge d' aquesta agressió ferotge, per què, entre altres coses la ciutat es per viure i no camp abonat per l'especulació. Per això un bon grapat de Barcelonins de totes les edats sensibles a tots aquest temes ens proposarem impulsar projectes com "Repensar Barcelona Recuperar La Ciutat" projecte que el primer any ens servi per conèixer molta gent de diferents indrets de Barcelona que s'adonen que el camí del consistori no es el correcte i que cal canviar la política especulativa d'aquest país fet a mida pels especuladors. En aquest apartat realitzarem tot un segui de conferències, una per setmana durant els mesos d'abril fins Juliol que ens servirem per conèixer en profunditat el com vivim i com podríem viure en aquesta maleïda ciutat, conclourien les jornades amb una jornada de conclusions al mig del "Forat de la Vergonya" amb el compromís de continuar de nou aquest any que ara comença. Per veure tot el seguit de conferències donades podeu entrar a la pàgina web de l'Ateneu o be de la Coordinadora contra l'especulació del Raval, o també trobareu alguns extractes en aquest mateix butlletí.

També durant el mes d'agost conjuntament amb la gent de la "Marxa dels Maquis" i ràdio Bronka organitzarem un viatge Homenatge a l 'exili al Camp d'Extermini de Vernat Ariège allí una vegada més ens esperava La Secretaria de la Amicale d' Antics Internats del Camp de Concentració de Vernat Ariège i altre gent del Museu del Camp de Concentració que ens explicaren amb tot detall totes les vicissituds dels exiliats Republicans, acte segui al Cementiri férem un petit Homenatge a totes aquelles víctimes de la intransigència del fascisme, morts per la seva generositats en la lluita per un món millor. En aquest apartat del viatge a l'Ariège cal destacar el paper molt important de la filla d'un exiliat llibertari com Juan Giménez, m' estic referint a Anita Gimenez Dreyer que cada any ens prepara la infrastructura per poguer passar uns dies a Banat de Tarrascon de la comarca de l'Arriege.

Retornant a l'apartat de conferències presentarem el llibre de Chris Ealham "La lucha por Barcelona" el 7 de novembre als locals del CCCB amb la Col·laboració de l'editorial Alianza, sent aquest llibre un treball de recerca que ens ajuda a entendre millor l'arranjament de l'anarquisme a casa nostra. Des de les persones, des d' els més humils racons de la ciutat els nostres avis, lluitaren per la dignitat dels homes i les dones amb la seva particular lluita per la vida amb les armes de sempre de suport mutu i l'ètica anarquista, davant com sempre es trobaren amb els privilegis de casta de la burgesia i la oligarquia catalana

També tinguérem l'ocasió de tornar després d' algun temps sense fer-lo, (una mena de tornar a casa a l'empar del germà gran que ha tingut més sort que nosaltres en la vida) de presentar a la seu de la Biblioteca Arús el llibre "La gran desil·lusió" de l'editorial Cep i la Nansa de Vilanova amb els ponents de l'amic Xavier Diez i Vicenç Navarro que parlà magistralment de la seva experiència durant tots aquests anys d'exili Tancarem l'any amb el Homenatge a Ferrer i Guàrdia Ascaso i Durruti en un senzill acte davant les tombes d'aquest tres grans lluitadors com cada anys acompanyats a la tribuna d 'Antonina Rodrigo, Pons Prades, al costat de Joaquina Dorado , Rai Ferreri i altres i per fi centrarem els mes de novembre amb quatre conferències dedicades a Elisée Reclús que tenien de ponents a Maria Teresa Vicente Mosquete, Eduard Masjuan, Philippe Pelletier, i Alvaro Girón, aquesta conferències han estat organitzades conjuntament amb la Residència d'Investigadors, CSIC Milà i Fontanals, La Societat Catalana de Geògrafs i naturalment nosaltres l'Ateneu Enciclopèdic.

Aquestes quatre conferències ens posaren de manifest la desorientació ètica i de suport mutu que viu actualment el nostre món en tot cas ens posaren de manifest la inexistència actualment d'aquest valors i naturalment de recuperar aquells vells valor que en qualsevol moment tenen que tornar a ser fluïts entre les persones com l'aigua que camina lentament per l'"Arroyo"

Les exposicions itinerants naturalment han continuat navegat per tots els indrets i així aquest any 2005 l'expo

de Ferrer i Guàrdia, visita les localitats de Badalona, Mataró, Lleida i Poble de Segur, i l'exposició de "l'Efervescència social dels anys 20" estigue a la casa Okupa de la fera de Gràcia, així com pobles com Mataró i Calaf.

Però lo quotidià de la nostra activitat ens porta a la Biblioteca Centre de Documentació Històric Social a on des de Italià vam tindré l'ajut inestimable d' un Becari per la via de una Beca "Leonardo da Vinci" així tinguérem entre nosaltres durant tres mesos a Lucas Copparoni de Ancona que ens ajudà en el difícil i mai entès treball de la catalogació, actualment la tasca a realitzar es la d' una nova ubicació del llibre treball que esperem tindré enllestit més o menys cap el mes de març o abril d'enguany.

En aquest apartat del CDHS cal destacar la visita que ens fe el Cap d'Arxius de la Generalitat Senyor Ramon Alberch i el previ acord per un projecte de tractament de la Documentació i Arxiu que es va traduir en una “gran” subvenció de mil noucents i tants d' Euros

També cal destacar aquest any el diploma que l'Arxiu Nacional de Catalunya ens donà per la nostra desinteressada col·laboració amb l'Arxiu, l'acte es desenvolupa dins la festa que organitzaren pel motiu del seu 25 aniversari, mentres que allí mateix la Consellera de Cultura anunciava l'arribada dels papers de Salamanca abans de final d'any (2005) cosa que podria semblar perfecta, però també caldria recordar que per exemple l'Ateneu Enciclopèdic Popular amb seu al carrer del Carme 30 (Kropotkine durant la República) va ser el primer indret no institucional que ocuparen les tropes franquistes dirigides pel General Yagüe el mateix 26 de febrer del 39, que portava apresa la Lliçó que el seu mestre General Emilio Mola li dona al principi de la Guerra "hay que acabar con la cultura obrera" així pues, l'Ateneu Enciclopèdic Popular fou immediatament destruït, el seus patrimoni espoliat i malmès, per això creiem i recordem que no hi ha prou amb la devolució de la documentació del Papers de Salamanca, sí, allí a les terres Castellanes estan els Papers, però sens dubte aquest Papers van sortir per la força d'uns locals que d'una o d' altre manera es feien servir des de la legalitat vigent del seu temps, estem parlant de 4 pisos de mes de 100 metros quadrats cada un a mes a mes dels baixos del carrer del Carme així com un pis a Portaferrisa o el Xalet de la Molina i per descomptat del terreny a on avui hi ha el Hotel a les Rambles Cantonada Pintor Fortuny de Barcelona. Tots aquest bens immobles no estan pas a Salamanca si no que ben arrelats al centre de Barcelona

Per tot això la guerra que va propiciar el fascisme a 1936 i el espoli del 1939 no ha estat mai retornat a l'Ateneu Enciclopèdic Popular políticament ni per la dictadura ni per les Institucions democràtiques actuals. Tot això quan estem parlant d' una entitat Barcelonina centenària ens demostra que les injustícies d' aquella mal baratada guerra continuen sent classistes i de privilegis per aquells que guanyaren una guerra i els seus aliats posteriors amb els pactes d' una dita transició. L'Ateneu Enciclopèdic Popular encara forma part d'aquells que lluitarem per una revolució però van perdre la guerra i encara avui desprès de 27 anys d' una nova constitució amb les Institucions democratitzades, pesa com l’espasa de Democlès sobre l'Ateneu Enciclopèdic Popular les consignes de guerra del General Mola "Hay que acabar con la cultura obrera".

LA VANG

BARCELONA
Año LV. - Número 22.575

FUNDADORES: D. CARLO

Diario al servicio de España

Barcelona par

invicta de

En este momento histórico LA VA

LA VANGUARDIA reanuda hoy su pu
hace dos años y medio. La grandeza histó
es clima propicio a exaltaciones desmesu
Generalísimo, que con tan natural heroís
de nuestra liberac ón, ha de darnos la
VANGUARDIA liberada ha de ser esta, p

Breu curriculum de REpensar Barcelona Recuperar La Ciutat.

Es un col·lectiu de ciutadans que son un cúmul de sabers, vivències i coneixements, una universitat popular itinerant per la ciutat que obra nous espais d' interrelació i aprenentatge. Tenim la necessitat de compartir un projecte plural i divers on es col·lectivitzen els recursos i es disposa d'un treball en xarxa amb persones de diferents generacions, àmbits i procedències.

D'abril a juliol de 2005 hem programat setmanalment jornades de reflexió entorn a la problemàtica de la ciutat contemporània —des de múltiples visions (històrica, urbanística, econòmica, ecològica, cultural, arquitectònica, antropològica, de moviments veïnals…)— han participat prop d'un total de 1000 persones i 42 ponents, en 16 sessions de treball i 14 llocs que han acollit el projecte. Hi han 30 hores d'audio enregistrades, entre ponències i debats, disponibles a internet com a material consultable i punt de partida per la continuïtat del projecte.

El nostre objectiu es crear estructures obertes i autogestionades que permetin la participació, la transmissió de coneixement i el desenvolupament de projectes creatius en relació a la nostra ciutat. Cal doncs, sumar complicitats i articular, des de la diversitat, xarxes alternatives com a eina per a la transformació social, per potenciar l'acció col·lectiva en la seva capacitat d'intervenció.

La majoria dels textos presentats amb aquest butlletí dedicats a Barcelona estan extrets del discurs de les conferencies donades al cicles Repensar Barcelona un tant corregits per la seva publicació podria ser que no tinguessin la qualitat de las plomés aquí presentades, en aquest cas l'error es única i exclusivament de la redacció de l'Enciclopèdic.

-UARDIA

S Y D. BARTOLOMÉ GODÓ
28 - Teléfono 14135 Viernes 27 de enero de 1939

y del Generalísimo Franco

ra la España
e Franco

ANGUARDIA dice: "¡Presente!"

ublicación recuperando el ritmo perdido
ór.ca del momento en que vivimos no
radas. El glorioso Ejército liberador del
mo ha llevado a cabo la gesta ingente
ónica. Simplemente, la actitud de LA
or hoy: decir «¡Presente!» Aquí está de

LA CIUTAT I LES UTOPIES

Bernat Muniesa (catedràtic d'història contemporànea de la UB) Ateneu Flor de Maig (Poble Nou), 8 d'abril 2005

Són temps d'infàmia, sempre ho han sigut, però els mitjans de comunicació fan la infàmia encara més massiva. Infàmia i impostura, fa pocs dies es va morir un dels més grans impostors del segle, el papa Juan Pau II. Són temps complicats però alhora molt clars. La classe treballadora ha estat derrotada, però la guerra continua. El tema de la conferència seran la memoria i la desmemoria produides per la transició politica. La política és una màscara.

LA CIUTAT existeix des d'els antics egipcis, urbe mesopotàmica, però perqué arrivi a ser un espai determinat s'ha d'arrivar al V o IV a.C., amb l'aparició de la pòlis grega. Per molts utopistes la pòlis és un punt de referència; però no ens hem d'enganyar, la democràcia d'Atenes era una oligàrquia, tal com la democràcia d'avui en día. Una oligàrquia que tenía com a contrapart Esparta, que era una aristocràcia. Roma hereda l'ideal de la pòlis, però la civilització urbana decaurà durant els XI segles de la època feudal, economía agrària de sang blau. Els poders estàn repartits entre els latifundistes (senyors feudals) i el papa: de la fusió d'aquests dos poders neixerà el Sacre Romà Imperi Germanic. A final del segle XV, l'arribada d'aventurers hispanoportuguesos a terres imprevistes obrirà noves rutes comercials, que lentament produiran un canvi geopolític per tota Europa. Al segle XVI, malgrat que la vida del poble no va canviar gaire, es van produir una sèrie de canvis fonamentals. La revolució en les rutes comercials i la creació dels primers estats nació, provoquen que comencin a produirse divergències entre el poder polític i el poder temporal (del papa); això provocarà una crisis, que determinarà el cisma protestant, que durarà fins ara.

També es produirà al segle XV una revolució als coneixements, quan Galileo recuperarà les teoríes de Copèrnic, que la terra no està quieta, i introduirà la "inducció científica", en contra de la "deducció" que feia derivar tot a partir de Dèu. La inducció es el principi bàsic del raonament científic (hipòtesis, experimentació, teoría).

Més aconteixements del segle XV, Maquiavelo escriu el "Princep", ón ja s'esboça una divisió de poders, entre la ciutat de Dèu (Roma) i la de l'home. (Ferran el Catòlic). També neix l'humanisme; l'"elogio a la locura" d'Erasmo de Rotterdam es un elogi a la vida a les ciutats, contra la vida del feudo, i ho pot escriure perquè està a una ciutat.

Dins d'això està l'utopisme, Tomas Moro (Utopia), Roger Bacon (Nova Atlàntida), Tommaso Campanella (La ciutat del sol). Per tots aquests utopistes la ciutat és un referent fonamental, de la nova cultura en contra de la cultura feudal. La vida camperola continuava igual, encara que l'emigració cap a les ciutats anava formant la classe dels artesans, les drassanes, les primeres fabriques (d'armaments i vaixells de guerra). La imaginería popular agricula veia en la ciutat l'utopia, i cap a les ciutats es produirà una fuga massiva.

La Ilustració del segle XVIII no és res més que la continuació de l'humanisme; hi ha un punt d'inflexió amb Newton i Descartes que en tres línees defineix la nova cultura, retrobant els materialistes grecs (tots els escrits presocràtics van cremar-se a l'incendi d'Alexandria i en canvi van sobreviure Plató i Aristòtil, els filòsofs de l'ordre establert!). Galileo, Newton, Kepler i la nova filosofia cartesiana va desenvolupar-se al segle XVIII basant-se també sobre les utopies urbanes del segle XVI encara vigents, nous utopistes de la Ilustració (Mapley, Morely) però amb la innovació de la "Enciclopedia", una obra enorme, la recopilació de tot el coneixement; els ultims volums es van acabar en clandestinitat, per la protesta del papa davant del rei de França. Primera obra col·lectiva, i amb intent de difusió. Encara en Franco, al 1949, va dir que el "enciclopedismo" i la física van corrompir la societat, i que ells rellançarien la metafísica i la teología com a ciencies del progrès (al paraninf de l'Universitat de Salamanca).

Al XIX tots aquests processos van explotar, la industrialització i el descobriment de noves formes d'energia van produir revolucions: el vapor, l'electricitat, la bioquímica, van revolucionar les comunicacions i l'agricultura, i faran sorgir la nova medicina. A LA CIUTAT, la ideia de l'utopía començará a entrar en crisis: a Manchester, Barcelona, Paris, Bilbao, apareixen les fàbriques que són

1er. llocs en què s'experimenten les noves tècniques per millorar els processos productius.

2er. Llocs ón sorgeixen noves professionalitats (tècnics, perits...)

3er. llocs d'explotació del treball humà.

4er. (Com a consequencia) llocs de revolució social.

Sorgeix una nova classe social, el proletariat, en la misèria de la ciutat (ja amb les enclosures de GB milers de treballadors es fuguen cap a les ciutats). Vindran els luddistes i el moviment obrer, i la ciutat es convertirà en un lloc de convulsió social, molt lluny de les utopies. Dickens va documentar la misèria de la vida del capitalisme liberal a les ciutats. El liberalisme va trencar ràpidament les cadenes feudals, però només per crear noves cadenes: a través d'una pràctica que es diu capitalisme, que engendrà una filosofía política.

Es diferencia "occident" de la resta del món, com a seu del poder industrial. A finals del XIX es cristal.litzarà el MOVIMENT OBRER que es dividirà bàsicament en MARXISTA i ANARCOSINDICALISTA.

La Comuna de Paris es un moment fonamental perquè fins llavors la burgesía no era democràtica (com a màxim concebía un parlament censatari, no universal). Es amb Proudhon que es comença a parlar de democràcia integral. Però a Paris, la rebel·lió dels treballadors va fer neixer la Comuna, xafada pel general Thyers amb 30.000 morts "per defensar la llibertat, però no la llibertat del carrer, si no “la llibertat de la propietat". Els burgesos descobreixen que perquè el seu sistema funcioni es fonamental enquadrar els obrers en partits polítics. La politització del moviment obrer, a finals del segle XIX, va ser un gran èxit de la burgesìa, que va poder integrar les protestes obreres dins d'institucions burgeses. Neixen la socialdemocracía i el socialisme. Els Anarquistes van resistir a aquesta politització seguint defensant l'autogestió (els Ateneus).

Barcelona, ja al 1850 i pico, era una ciutat amb totes les característiques de les ciutats de l’època. Neixen l'Ateneu Barcelonès del carrer Canuda, I desprès l'Ateneu Obrer, i l'Ateneu Enciclopèdic Popular al carrer del Carme i Barcelona es va convertint en la punta de llança del moviment obrer a l'estat espanyol. Grans experiments urbanístics, amb la CNT s'arrelarà l'anarquisme, produint el més gran moviment obrer d'Europa. Madrid és burocràtica, Sevilla financiera, però Barcelona és obrera.

Segle XX: la canadenca, Salvador Seguí...

Durant la República Barcelona serà la seu no només de la Republica sinò del republicanisme, del confederacionisme i del fraternalisme.

Quan el 19 de juliol del '36 s'alcen els feixistes, les batalles al carrer Calabria, a la Rambla, els obrers aturen l'avançada dels militars i els derroten, Barcelona serà el front fonamental de l'antifeixisme. García Oliver, al primer aniversari de l'enterrament de Durruti, es dirigeix a los "sin nombre", els que han derrotat el feixisme.

Durant la Guerra Civil no hi ha cap batalla important a Barcelona, però al setembre des de Barcelona la CNT demana al govern que es dongui l'independència al Marroc, però ni el Prieto ni ningún polític van acceptar. Era una Republica liberal burgesa; i els confederats van començar a entendre que no hi haurà victoria sense revolució.

Després de la caiguda de l'Ebre, el 26 de gener de 1939 entren les tropes a Barcelona, lo primer que van destruir va ser l'Ateneu Enciclopèdic al carrer del Carme, després el del carrer Canuda va quedar intactà José Ramon Serrano Suñer, cunyat de Franco, va definir Barcelona ciudad "enferma" (del lliure pensament, del confederacionisme...) a la qual els portaven una curació.

Malgrat tot, fins als '60 la oposició al franquisme generà guerrilles urbanes i Barcelona es front de lluita contra el franquisme. 1961 vaga general d'un día contra l'augment del preu del transport públic. Als '60 a Barcelona neix el moviment estudiantil, que tindrà enfrontaments contra el franquisme fins a fer de l'universitat terra cremada. O sigui, Barcelona és punt de partida de tots aquests moviments antifranquistes. Menys de les comisions obreres que van neixer a Astúries (miners que anaven a Madrid a negociar) i que després es van escampar per tot l'estat. A Barcelona també van neixer les associacions de veins i els col·legis professionals antifranquistes. Es punta de llança en tot menys d’ el nacionalisme radical d'esquerres, que surgeix al país Basc, com a resposta al genocidi cultural, molt més dur que a Catalunya.

De la transició es podría parlar molt. Va començar al '73 amb la liquidació de Carrero Blanco [unes setmanes abans, els serveis secrets i l'estat major van rebre informacions que van ser ignorades]; podriem pensar que les forces més intel·ligents del franquisme volien sobreviure a Franco i van dissenyar un programa transaccionista. A finals de 1976 Adolfo Suarez, president del Gobern, va començar a formar un consell per la transició. Hi havia la oposició, amb Pujol i Felipe Gonzalez, però en va quedar fora un sector: CNT... i ETA.

La oposició va pactar; van pactar l'acceptació del passat franquista, la monarquía (a la constitució no es fa cap referència a l'origen de la forma d'estat); però sobretot van acceptar la DESARTICULACIÓ dels fronts socials, comissions obreres, associacions de veins, col·legis professionals.

Així que es va instituir un parlamentarisme però no democràtic, sinò oligàrquic, la política és més que mai una màscara. Dintre d'ella va entrar l'AMNÈSIA. Perquè la va formar una classe política sense història, que ha renunciat a la seva historia. Els comunistes els va destruir fer tantes concessions (Carrillo "amigo de todos").

A Barcelona llavors semblarà que no hagi passat res, els polítics amnèsics volen que tots siguem amnèsics, imposant impostures, de les qual el Fòrum de les Cultures és la més hipòcrita. 22@, o els 28 gratacels a l'Hospitalet. ¿quina ciutat pot acceptar que no es consulti la població, a l'actuar d'aquesta manera? Sorgeixen resistències; però si durant el franquisme la societat civil estaba reprimida, ara es sistemàticament SUPLANTADA: per polítics que apareixen a manipular, a desmantelar, a mistificar. Per això parlem d'infàmia.

BARCELONA INSOSTENIBLE

Joan Martínez-Alier i Martí Orta

Dept. Economia i Història Econòmica, Universitat Autònoma de Barcelona

27 de maig RAI (Carders)

Barcelona es presenta darrerament com una ciutat sostenible o com a mínim, aquesta és la insígnia que trobem a moltes campanyes de l'Ajuntament; i a cap ciutadà se li escaparia que, tot i no ser-ho, sembla que per la propaganda que se'n fa, avancem vers aquest objectiu. Així, no falten les estadístiques que ens demostren que milloren en qualitat i quantitat, les zones verdes, els espais naturals i platges, l'aire que respirem o els nivells de soroll. Ningú posa en dubte que d'això depengui la qualitat ambiental de Barcelona. Però, és avui Barcelona una ciutat més sostenible? Estan les polítiques públiques encaminades en aquesta direcció?

Il·lustració 1. Greenwashing municipal.

1.—La conurbació de Barcelona

Barcelona és avui, en el sentit administratiu, una agradable ciutat de 100 Km² on hi viuen aproximadament, un milió i mig de persones. Al seu entorn, s'estén una conurbació urbana amb límits a Mataró, Granollers, Sabadell, Terrassa, Martorell, ocupant un semicercle d'uns 30 km de radi, uns 1.500 km² i amb una població d'uns 4,5 milions de persones. Es passa doncs, de la densitat de 150 persones per hectàrea a la ciutat, a una d'uns 30 hab/ha.

Dir que un territori amb una densitat de població de 30 persones per hectàrea i, a més, amb el consum material i energètic que tenim, pot ser ecològicament sostenible és una tonteria de primera magnitud. El que sí és possible és establir una sèrie d'indicadors a diferents escales geogràfiques que assenyalin si anem cap a una insostenibilitat més gran. L'extensió de Barcelona en forma d' urban sprawl és un procés iniciat ja molt temps endarrere i que continua amb l'actual emigració del municipi cap a les àrees conurbanes, les conegudes corones metropolitanes de Barcelona, l'ampliació d'infraestructures de transport, com el port, l'aeroport, el tren l'alta velocitat i altres autopistes i autovies urbanes i periurbanes, i el retorn de vells projectes com els túnels d'Horta.

La urbanització és un fenomen creixent de la població mundial, però la forma adoptada per aquestes ciutats emergents pot ser molt diferent. Així, podem parlar de dos fenòmens, fàcilment diferenciables amb diversos indicadors, l'urban sprawl (literalment, escarxofament urbà) i el de la periferització. Així, si hi ha urban sprawl, l'ingrés per capita em les zones de suburbis rics és major que al centre de la ciutat, el contrari del que passa als suburbis perifèrics; el consum d'energia i aigua és major en els suburbis rics que al centre, el contrari del que passa en les zones perifèriques; així com també els quilograms de residus produïts per persona en són més.

Hi ha dues qüestions a tractar aquí. Una, l'urbanització creixent de la població a Catalunya, concentrada a l'àrea metropolitana de Barcelona. La segona, la forma adoptada per aquesta metròpolis mediterrània, cada cop una ciutat més difusa, una ciutat escarxofada.

2.—Urban sprawl i indicadors d'(in)sostenibilitat

Les campanyes municipals dels darrers anys a Barcelona fan gran propaganda de com millora la qualitat ambiental de la ciutat; fàcilment trobarem les dades a la web de l'ajuntament de Barcelona de l'increment de la superfície d'espais verds, del nombre d'arbres i jardineres, dels kilòmetres de platges sanejades, la qualitat de les aigües, la qualitat de l'aire o el nivell de contaminació acústica. Fins i tot, els valors culturals semblen haver incrementat amb la renovació de diversos barris del vell centre urbà. Podem dir però, que som més sostenibles? Està Barcelona més adaptada a la creixent disminució dels recursos naturals, per esgotament dels no renovables o per degradació dels renovables? Quines escales geogràfica i temporal d'anàlisi ha de prevaldre?

Aquesta renovació i millora dels valors ambientals i culturals del casc antic de la ciutat no ha estat pas exempta de controvèrsia; conflictes com els del Pla Especial de Reforma Interior (PERI) del Raval i el de Ciutat Vella (Forat de la Vergonya), que no ha complert amb els criteris de barri ecològic, sota els quals l'Ajuntament havia aconseguit una partida pressupostària dels Fons de Cohesió de la Unió Europea per a la seva execució i que ha implicat l'enderrocament de molts edificis d'interès històric.

D'altra banda, l'ampliació de la conurbació sota el paradigma de l'urban sprawl, d'urbanisme dispers, ha implicat un increment del consum d'aigua per càpita en aquests suburbis rics, com a conseqüència del model de cases unifamiliars amb jardins de gespa i piscines (al 1999 passàvem ja, d'un consum domèstic per capita/dia de 132 litres a Barcelona, als 286 d'Arenys de Munt o als 443 de Matadepera. Font: Aigües Ter-Llobregat), acompanyat d'una evident demanda de sòl urbanitzat o pavimentat per capita tant en forma de vivendes, jardins com infraestructures de transport. S'ha perdut ja gairebé tot

el possible greenbelt agrícola al Maresme, al Delta del Llobregat i al Vallès. Queda encara un greenbelt forestal, però vegeu com s'enfilen les cases per Collserola. Una extensió dues vegades més gran que el terme municipal ha estat urbanitzada, asfaltada i construïda als voltants de Barcelona els últims 25 anys, però el soil sealing no és encara un tema polític a Catalunya.

Creix la demanda energètica per el transport, tant públic com privat, per l'increment de les distàncies respecte el mercat de treball diari, les àrees comercials i d'oci; a banda de l'augment de quilograms de residu produïts per capita. Ens acostem, a mida que els desplaçaments diaris en cotxe es fan més llargs, cap als valors de 40 GJ d'energia per transport urbà per persona i any de Los Angeles, mentre que queden lluny els 4 GJ d'energia per transport per persona i any de ciutats compactes on els viatges es fan en metro o autobús (mentre que el consum directe d'energia pels humans en l'alimentació és d'uns 3,5 GJ per persona i any). Quina seria la despesa energètica per transport si poguéssim anar a peu o en bicicleta?

Encara hi ha més raons però, per considerar no només d'error analític, sinó d'irresponsabilitat política l'ús de la paraula sostenibilitat en parlar de Barcelona. És Barcelona un paràsit o un cervell? Produeix la ciutat alguna cosa comparable amb l'energia i els materials que importa i amb els residus que excreta? L'actual urbanització de tota l'àrea metropolitana externalitza conflictes ambientals. Quan més prospera és una ciutat, més lluny exporta els conflictes.

Barcelona importa materials de construcció que, entre altres, impliquen l'extracció d'àrids i pedres de Montcada i el Garraf i, potser, tal com es diu, caldrà passar a importar-los de l'Aragó. Barcelona importa aigua, majoritàriament del Ter i el Llobregat, necessitant de transvasaments i embassaments (com el Pantà de Sau o, potser, el de Rialb, que recentment ha inundat petits i antics pobles amb runes romàniques i alguns habitants) i segons el nou pla A.G.U.A. (Actuaciones para la Gestión y Utilización del Agua, del Ministerio de Medio Ambiente), de desalinitzadores amb el consum elèctric i la generació de salmorres que impliquen.

La regió metropolitana importa combustibles fòssils, abandonat ja el consum de carbó de conques mineres estatals per gas natural algerià, arribat per gasoductes que travessen el mediterrani, com el MEDGAZ, actualment un dels projectes estratègics europeus de planificació energètica, un conducte submarí de 200 quilòmetres que travessarà el Mediterrani des de Hassi R'Mel a Beni Saf, Algèria, fins a Almeria, que el 2007 ha de transportar 4.000 milions de metres cúbics de gas (equivalents, grosso modo, a 4 milions de tones de petroli), assolint una profunditat màxima de 2.100 metres, i que ha de fer companyia al ja operatiu en l'actualitat, el gasoducte Maghreb-Europe Gas (MEC o Pedro Durán Farell) que des d'Algèria va fins al Marroc per després creuar l'estret de Gibraltar i arribar fins a Còrdova.

Importa petroli, extret de blocs petrolers a països ofegats pel deute extern on no manquen els conflictes per contaminació d'aigües superficials o aqüífers i canvi d'usos del sòl fruit de l'extracció.

Importa electricitat, per les projectades autopistes elèctriques, les línies d'alta tensió que porten l'electricitat generada per centrals nuclears a França creuant els Pirineus per l'Alta Ribagorça o la Jonquera, o de les tres centrals nuclears que actualment estant en funcionament a Catalunya, Vandellòs II (Baix Camp), Ascó I i II (Ribera d'Ebre) a uns 160 km de Barcelona. Cal recordar que Barcelona va passar, en plena transició democràtica, a consumir d'un 18,5 % de l'electricitat d'origen nuclear al 1979 a un 71,81% al 1995, alhora que incrementava el consum total d'energia elèctrica.

La conurbació urbana ha continuat creixent, especialment, gràcies a una xarxa de transport públic i privat que facilita els viatges, disminuint el temps i el valor crematístic d'aquests. La Barcelona real és la Barcelona mobilitzada, sobretot, en automòbil (la inversió en nou transport públic és inferior a la inversió en les noves autopistes urbanes i periurbanes, que a més són quasi totes gratuïtes). Ha calgut incrementar la superfície de sòl pavimentat o segellat. Gràcies a l'increment del nivell de vida a la ciutat, el parc automobilístic s'ha elevat, només al municipi, fins als 400 turismes per cada 1000 habitants. Mentrestant, les rieres del Maresme, que eren espais naturals, s'han pavimentat a molts llocs i s'han convertit en pàrkings. I malgrat parlar de mobilitat sostenible i Transport Públic Col·lectiu, la veritat és que a la gran conurbació de Barcelona s'ha incrementat el nombre de desplaçaments fora del municipi per treballar, alhora que el percentatge de transport privat. La conurbació s'estén a tot el territori que forma un mercat de treball amb desplaçaments diaris per feina o per anar a estudiar, o també per anar a comprar o a badar als nous supermercats suburbials de cap de setmana.

El cinturó verd al voltant de la ciutat ha estat consumit per la lògica de la renda diferencial. Es pot guanyar molt més diners edificant que conservant l'agricultura. Per això Ebenezer Howard proposava la propietat pública dels greenbelts.

Els residus en quantitats creixents, directament proporcionals al consum, són dispersats per corrents atmosfèrics al conjunt de l'esfera planetària, o bé, enviats i enterrats conjuntament al centre del parc natural del Garraf, o bé enviats (com a òxids de nitrogen i ozó superficial) cap a altres territoris propers o com a residus sòlids tractats als Ecoparcs del Vallès, o en plantes de residus nuclears força lluny del consumidor i segellats en sarcòfags durant els 20.000 anys o més que mantindran d'activitat radioactiva.

En quina escala hauria de mesurar-se la (in)sostenibilitat? Quins son els principals conflictes ambientals? A quina escala geogràfica? Hem d'arribar fins al paisatge nuclear del sud de Catalunya, hem d'arribar fins Algèria i el Marroc per veure el tub de gas, hem de seguir la petjada de la ruta de les emissions de CO_2 des de la conurbació de Barcelona fins als seu enfonsament als oceans o en la seva estància temporal a l'atmosfera, hauríem d'anar als barris obrers per escoltar les queixes pel soroll de les autopistes? Però a la ciutat és difícil l'aparició de tendències espontànies cap a l'ús de formes més sostenibles d'energia o cap a una menor producció de residus materials, donat que les protestes contra les externalitats de les ciutats es desplacen cada vegada cap a àrees més llunyanes, alhora que la ciutat aconsegueix allunyar la font dels seus recursos i el destí dels seus residus.

Il·lustració 2. Estan fent-se les ciutat europees més sostenibles? A quina escala s'ha d'avaluar la sostenibilitat? Model europeu, per exemple, Barcelona.

Què és la petjada ecològica?

La petjada ecològica és un índex de l'ocupació d'espai ambiental exterior per una població donada. Representa l'àrea de terra necessària per sostenir el nivell de consum de recursos i descàrrega de residus per la població

Com es calcula la petjada ecològica?

Les principals categories d'ús del sòl pel càlcul de la petjada ecològica són les següents:

Terres de conreu i ramaderia per produir els aliments que Terres de plantació de boscos per fusta i paper.

Terra ocupada o degradada o construïda, com sòl urbà -segellament del sòl (built enviroment)

Terres per a l'absorció d'emissions de CO2 amb fotosíntesi o, en el seu cas, la terra requerida per produir l'etanol equivalent al consum actual d'energia fòssil.

Un exemple:En la ciutat de Vancouver (W. Rees), les xifres corresponents a aquests quatre elements, per persona, serien: 1 ha., 0,6 ha., 0,2 ha. i 2,3 ha. (d'un bosc temperat de mitjana edat), és a dir, més de 4 ha. per persona. Només es considera el CO2 i no altres deixalles, no per una qüestió de principis, sinó per simplificar el càlcul. També s'ha d'advertir que no inclou l'àrea de recàrrega aqüífera.

Requadre 1. La petjada ecològica,
segons W. Rees i M. Wackernagel.

3.—Racionalisme urbanístic o urbanisme orgànic

De fet però, moltes coses de la Barcelona actual no són noves, la tendència venia de més enrere, arrenca dels anys 1950 i 1960, quan es va fer la planificació de la gran metròpolis, però també dels plans d'expansió urbana d'inspiració corbuseriana de 1932-34. A Barcelona no van aplicar-se els plans de Cebrià de Montoliu, hereus d'Ebenezer Howard o Patrick Geddes; una planificació urbana nascuda de la visió ecològica que emfatitza el "metabolisme social" de les ciutats amb una entrada de materials i energia (la dimensió de la qual dependrà del nombre d'habitants i del seu consum exosomàtic) i generarà uns residus. Parlaven, no només de planificació urbana, sinó de town and country planning, entenent la ciutat dintre del context ecològic regional, amb una percepció clara del paper del flux de matèria i energia en l'economia humana. Segons aquesta línia de la història de la planificació urbana la ciutat no és separable, ecològicament, de la regió. Aquests fluxos d'entrada i sortida de materials són diferents en funció de les pautes d'urbanització i segons les tècniques de transport de persones i coses, segons el grau de recuperació de l'aigua de pluja i de les aigües brutes, segons els sistemes de recollida de residus, segons els tipus de calefacció, segons les maneres de construir vivendes. El sòl rústic del voltant no és vist en l'urbanisme ecològic com un terreny de reserva per la "producció" de sòl urbanitzable per vivendes i vies de comunicació, sinó com un espai on l'energia solar produeix la matèria vegetal necessària per l'alimentació, estèticament agradable, climàticament funcional. Calen assentaments humans de mitjana densitat, d'arquitectura energèticament eficient, amb reciclatge local de residus en horts, amb transport a peu, en bicicleta, en autobús, tramvia, metro o tren; assentaments que serveixin alhora per viure, treballar i divertir-se.

Il·lustració 3. Pla d'infraestructura viària (la Granvia com a autopista), destrucció de la Ciutat Vella i gran port de Barcelona elaborat pel GATPAC i Le Corbusier (1934).

Però no, a Barcelona es va imposar l'urbanisme subordinat a l'automòbil i al petroli, al desplaçament dels costos ambientals a escales espacials superiors i a escales temporals més llargues. Aquesta Barcelona (amb el gran port) és la que va preveure el Pla de Le Corbusier (i el GATPAC) al 1932-34. Aquesta és la Barcelona que trinxa el territori contigu amb autopistes, que destroça el Delta del Llobregat, que voldria ser la Rotterdam del Mediterrani, que pavimenta i construeix acceleradament en tot el possible cinturó verd, que importa enormes quantitats d'energia i creix en forma de "taca d'oli".

L'urbanisme alternatiu, la ciutat regional, va ensopegar amb diversos obstacles, en la teoria, amb la il·lusió de l'expansió il·limitada, i en la pràctica, amb els interessos crematístics dels propietaris del sòl urbanitzable i dels administradors municipals.

Requadre 2. Urbanisme expansiu o limitat? El debat a Barcelona des de 1859.

Actualment a Barcelona no hi ha una planificació urbana generalista, sinó un urbanisme com a intervenció per trossos, fragmentària. A Barcelona, els arquitectes han manat massa els últims anys aliats amb els economistes, i ni uns ni els altres serveixen per ser urbanistes. Els urbanistes haurien de ser ecòlegs humans, que surtin dels seus boscos i de les seves zones humides, i que es disposin a mullar-se políticament.

4.—Conclusions

Arribem a tres conclusions generals:

D'una banda, l'estudi de l'urbanisme de Barcelona ens serveix per rememorar els debats entre dues tendències des de fa 100 anys, que encara són vives. D'una banda l'urbanisme ecològic de Patrick Geddes, d'Ebenezer Howard (i a Barcelona, de Cebrià de Montoliu). De l'altra banda, l'urbanisme "racionalista" de Le Corbusier, amb tant de predicament encara a Barcelona. El debat continua.

La segona conclusió és que Barcelona exporta en el temps i en l'espai molts conflictes ambientals i socials que genera, tant en la producció, transport i consum dels recursos que importa, com en l'emissió, transport, tractament i abocament dels residus que genera. Barcelona no és sostenible, no té en compte cap dels principis que implica aquest concepte; genera impactes irreversibles, degrada recursos renovables i crea desigualtat intrageneracional i intergeneracional, sense aplicar el principi de precaució. La ciutat és mes rica, i aleshores diminueixen els conflictes ambientals interns i augmenten els conflictes generats per la ciutat en altres escales geogràfiques i temporals.

Per últim, l'Ecologia Urbana, com a nova disciplina, ha de tenir un paper polític més important que fins ara en el planejament urbà, si realment els debats sobre sostenibilitat han d'anar més enllà de la retòrica municipal.

L'Ecologia Urbana fa servir diversos indicadors físics amb tendències diverses a diferents escales. Per jutjar situacions i proposar alternatives cal aplicar mètodes participatius d'avaluació que respectin el pluralisme i la incommensurabilitat dels valors, a escales geogràfiques que siguin pertinents per a les decisions.

Referències

Rees, W. i Wackernagel, M. (1995), Our Ecological Footprint, New Society Publishers, Gabriola Island and Philadelphia.

Martínez Alier, J. (1994), De la economía ecológica al ecologismo popular, Icaria, Barcelona.

Martínez Alier, J. (2002), Los indicadores de insustentabilidad urbana como indicadores de conflicto social, Ayer, 46, 43-62.

Masjuan, E. (2000), La ecología humana y el anarquismo ibérico. El urbanismo "orgánico" o ecológico, el neomalthusianismo y el naturismo social, Icaria, Barcelona.

Terradas, J., (2001), Ecologia urbana, Rubes, Barcelona.

"La criminalización del inmigrante"

Manuel Delgado

13 de maig, Casa de la Solidaritat

Espero que no sea demasiado complicado, la verdad es que mi aporte no puede ser más que de tipo intelectual y teórico, y por lo tanto quisiera que se entendiera que uno va a hacer lo que pueda, tampoco con una convicción excesiva de que sea lo más adecuado y lo más propio en este contexto; pero la verdad es que tampoco sé hacer otra cosa.

De hecho ya hace tiempo que estamos trabajando en la denuncia de lo que son los nuevos lenguajes de la exclusión social: lenguajes que hoy muchas veces se camuflan y se esconden bajo el aspecto de la "tolerancia", del "multiculturalismo" y de la "interculturalidad", palabras que no significan nada pero a las que se atribuye un valor casi portentoso. En ese marco, lo que uno se pregunta, es qué le debe preocupar más y que le debe provocar más inquietud, si los intolerantes o los tolerantes.

Quisiera que llegáramos a pensar, hasta que punto lo que nos tendría que preocupar no son los intolerantes, los racistas, sino los antirracistas. Hoy por hoy, creo que si el antirracismo tiene un enemigo no es el racismo, sino justamente la tendencia que el antirracismo tiende hoy a trivializar y presenta poco menos que como un espectáculo.

Bueno, esta reflexión en cierta medida tiene que ver con las experiencias directas y personales en el campo de lo que es la investigación, por ejemplo, el trabajo de campo, o el simple contacto con la vida cotidiana. En este contexto pues, dos casos particulares: la experiencia que con un grupo de estudiantes hemos tenido en el barrio de Bon Pastor, y además me alegra saber que aquí hay personas que representan las posturas más críticas, y una conferencia que pronuncie antes de ayer en un casal "d'avis" de un barrio, en este caso de Poble Nou.

Tanto en un caso como en el otro, lo que se encontraban los estudiantes, es que cuando las personas —entre comillas— "normales", los vecinos, cuando tienen que racionalizar su situación, cuando tienen que pensar en lo que ocurre en su barrio, en su contexto, tienden a culpabilizar a los inmigrantes, y suelen hacerlo dirigiéndoles todo tipo de descalificaciones. En el caso particular de ayer en Poble Nou, un pequeño comerciante que en público, y con el apoyo general, explicaba que su ruina habían sido los colmados paquistaníes; hacerle ver que el responsable de la crisis son las grandes superficies y no los colmados paquistaníes, era del todo inútil. Pero insisto, si uno piensa lo que nos rodea, puede pensar que buena parte de la gente es lo que llamaríamos racista.

Yo creo que el error más grave en que podríamos incurrir, aquellos que nos sentimos más o menos comprometidos en un cierto combate contra las asimetrías y las injusticias, es pensar que el enemigo a batir es básicamente esa persona que en efecto es incapaz de manipular un lenguaje políticamente correcto y que a su manera racionaliza como puede; y dirigiendo su atención hostil hacia el eslabón más débil lo que hace básicamente es ordenar, darle sentido a una experiencia de su vida que en efecto puede buscar y puede encontrar en el inmigrante, un blanco fácil, una fórmula perfecta para pensar su desorden social.

El error sería básicamente no entender que curiosamente los responsables de las políticas de exclusión social, los responsables de las políticas de marginación, de discriminación, de segregación, no son nunca ellos; al contrario. Uno podría llegar en efecto a la conclusión y a la evidencia de que los protagonistas reales, de alguna forma, los héroes de esta aventura de convivencia (que consiste en el estar juntos con personas que no son de tu cultura, que vienen de fuera) que los héroes de esta historia son paradójicamente los —entre comillas— "racistas".

Efecto las encuestas de prensa se encargan de señalar como motivo de alarma, que deben movilizar actuaciones reparadoras, de sentimientos averiados, de ideas equivocadas, y de planteamientos políticamente incorrectos. Es decir: en resumen, que en definitiva debemos pensar hasta que punto, ellos, los aparentemente "malos" de esta película, son en realidad mejores que los buenos.

Como esto puede ser fatigoso, y además creo que podría ser interesante que la gente hablara, y por supuesto los principales interesados de la historia [los inmigrantes encerrados], yo propongo que ese texto, que es el texto de referencia al cual me estoy remitiendo, y que es un texto original que nos han publicado y en el que estoy trabajando, si alguien tiene interés en él, que me lo pida, dirigiéndose a mi correo en la universidad, que es público y lo puede conseguir. Lo que viene a decir básicamente el texto, que se llama "círculos virtuosos", es que si hay algo realmente detestable hoy por hoy, es justamente la tendencia que tiene lo que nominalmente llamaríamos "la izquierda" a practicar las virtudes: a ser virtuosos. Y además a juzgar a los demás en función de sus virtudes.

Entonces de verdad que deberíamos pensar hasta qué punto no tenía razón Nietzsche en el "Anticristo", o Bertold Brecht en "San Juana de los mataderos", cuando denunciaba los buenos sentimientos y lo que se hacía en nombre de ellos, que con frecuencia era acabar eternizando la injusticia y la miseria de la qué en el fondo dependían, para existir; para poder practicarse requerían justamente de esta miseria que decían querer combatir.

Creo que lo que nos debería distanciar, incluso plantear como un enemigo a batir en cierta forma, es todo aquello que defiende los valores de la ciudadanía, de la amistad entre los pueblos, de la diversidad cultural, de la solidaridad, de la paz, de la sostenibilidad y todas estas cosas que en el fondo son palabras vacías que en su boca, en la boca de quienes las dicen suelen ser todavía mucho más vacías. Que ellos son peores, en cierta forma, que los racistas. Que los tolerantes son peores que los intolerantes. Los intolerantes son los que conviven con aquellos a los que no toleran; los tolerantes ni se acercan a ellos porqué en el fondo les dan una cosa entre miedo y asco.

En otras palabras: que cualquier cosa que se hace en nombre de la bondad, automáticamente debería dejar de tener interés. Y que jamás, en ningún sitio, en ninguna época de la historia humana, la bondad ha conseguido arreglar una sola injusticia. Lo que ha arreglado las injusticias ha sido siempre el odio. Entonces digamos, que cada cual elija el camino que debe cultivar, pero pensar que con los buenos sentimientos, y con la bondad, se pueda solucionar una sola de las injusticias que padece el género humano, aquí y en todo sitio, es sencillamente un acto o de ingenuidad, o de hipocresía.

Veïns en defensa de Ciutat Vella

Alexandre Grimal (Taula del Raval)

15 d'abril (Centre Social de Sans)

Hola bona tarda, sóc l'Alexandre Grimal i pertanyo a la Taula del Raval, associació de veíns i comerciants. El que coneixem per Raval actualment, que anys enrera es deia barri Xino i per nosaltres era districte 5é, va ser dels barris que va tenir una de les primeres associacions: es deia associació de veïns del districte 5é.

Aquesta associació, dintre d'un barri tan marginal i al mateix temps tan estigmatitzat per tot Barcelona, tenia una problemàtica que es tenia que corregir perquè funcionés segons les noves directrius de la democràcia que venia amb l'Ajuntament. La primera actuació que es va fer, va ser ocupar l'associació de veïns, d'aquesta forma era ja una plataforma de reivindicació de lo que s'havia de fer amb aquest barri. Grups que ja havien treballat dins d'aquesta associació de veïns van entendre que la línia que es portava no era la correcta, i aleshores hi va haver aquell dia una escissió, i es va crear l'associació de veïns i comerciants la "taula del Raval".

Per tant, a partir d'aquí, hi ha, no un enfrontament però sí dos línies de treball dins del barri. Barri que continuava en una situació molt marginal, l'estigma de la prostitució que tothom el treia, i que aquest Ajuntament també està traient sempre. Nosaltres hem tingut sempre la prostitució i la tenim que tindré, o hem tingut sempre la droga i la tenim que tindré, i per això es ficaran tot una sèrie d'elements allà per mantindré aquesta situació, és lo que sempre ens han tirat per sobre.

La Taula del Raval ja va néixer als anys 80 quan els plans urbanístics i els plans d'estructuració, es a dir el PERI, ja estaven una mica avançats. El plantejament del barri ha sigut sempre eliminar aquest centre, que era una forma pecaminosa (ja des dels anys '20 amb les novel·les del "barrio Chino", col·locant-ho com si fos Hong Kong, que no podia entrar la policia etcètera, etcètera), pues es tenia que eliminar. Hi van haver varis projectes, en el Pla de Cerdà mateix hi ha una línia que el talla pel mig. Però l'actuació més forta va ser la de les bombes, van voler tirar vàries bombes on estava la fàbrica de llum, aleshores van obrir bastant espai allà, i ho van aprofitar en l'època de Porcioles per obrir la que es deia la García Morato, que anava des de Colón fins a la part alta, era tallar directament tot el barri.

Aquesta activitat es va portar a terme, i es el tros que ara diguem de les Drassanes, que ara continua amb la Rambla del Raval, i com el primer tros ja l'havien fet les bombes no van tenir gaire problema, però quan van que tenir que entrar a lo que era el Casc urbà de sempre, aleshores era un barri amb molta resistència, hi va haver una resistència considerable, mobilització de gent, i l'Ajuntament va al·legar en aquell moment que el barri era Hong Kong, una altra vegada, i que per tant hi havia tanta densitat de població que no interessava obrir aquesta obertura.

Va quedar més o menys suspesa però no retirada. Va vindré l'Ajuntament nou, es a dir, la democràcia, per treure aquest pla que havia sigut tan impopular, i treure el PERI.

El PERI de la forma que es va plantejar estava basat en la mateixa situació: el cor del Raval (en aquell moment ja es deia, que van ser els socialistes que li van donar aquest nom, recuperat de quan es va fer l'ampliació de les muralles que era una ampliació de la ciutat gòtica) pues van considerar que el centre era la zona més deprimida de tot el barri, i aleshores s'havia de fer una actuació. S'havia de fer una espècie de plaça, i aquesta plaça es va fer gran, i es va convertir en la Rambla del Raval. Que connecta amb lo que ja havia fet d'avinguda García Morato, lo que havia fet Porcioles amb García Morato. Per tant el projecte es el mateix del senyor Porcioles, perquè tenim tallat casi tot el barri, i hi ha uns projectes que nosaltres intuïm que ens estan dient, que possiblement continuarà la Rambla del Raval amunt, i tallarà totalment el barri.

La obertura d'aquest carrer amb la democràcia va comportar primer el plantejament dels veïns. La ideia que es va vendre és que s' obrien les noves places i els nous carrers, però que cap veí s'hagués de moure del barri. Si es tirava una casa a terra es construïa una altra, i d'aquesta forma anirien rehabilitant el barri sense que la població canviés; i sobretot que no entrés l'especulació. Això era el gran problema que es plantejava.

Evidentment en aquell moment no semblava que hi hagués un gran problema perquè com el Raval era el Barrio Chino de tota Barcelona la gent no volia viure-hi; i molta gent jove, de 30 anys, abandonaven el Raval, deixaven els pares allà, per lo tant allò quedava d'una forma molt més deprimida i no interessava a la societat.

Però clar, la nova obertura, els nous plans, inclòs les grans inversions, es van començar a comprar cases a preus increïbles, i això va donar pas a què els privats comencessin a especular. A l'Ajuntament, aquell recordatori de que els veïns serien protegits, ho va deixar d'atendre, i va comportar tota una sèrie de problemàtiques, que són les que avui estem vivint, i que va ser a més a més el Raval, el cap d'experimentació de tota aquesta especulació que ara està per tota la península.

Naturalment la Taula del Raval amb aquesta postura de que no acceptava aquesta actuació del mateix ajuntament, i que precisament l'associació del districte 5é era en aquell cas (va canviar el nom en Associació del Raval, que encara hi és) va motivar que els veïns no es poguessin associar com es va fer quan s'enfrontaven a l'obertura de l'avinguda García Morato; i es curiós que García Morato va provocar una insurrecció de veïns, i en canvi l'obertura de la Rambla del Raval no hi ha mobilització.

Entremig hi ha aquesta associació que està controlant, però sense cap garantia pels veïns. La Taula del Raval veient aquesta situació presenta una sèrie d'al·legacions contra les actuacions urbanístiques que s'estaven fent concretament a la Illa Robadors.

Aquesta acció portada jurídicament fa que l'Ajuntament, associacions etcètera, etcètera, s'inventin aquesta coneguda "trama de pederastia" que tots recordem que va passar a la Rambla del Raval, i que naturalment el centre, un dels causants, era precisament la Taula del Raval.

Tot això, ha passat molt de temps, s'ha demostrat que era una falsedat, simplement era per fer callar a tota una sèrie de persones i de veïns que hi havia allà, que no parlessin de l'especulació que s'estava tramant en aquest barri. Aquest material ho podeu trobar a la pel·lícula "De nens" i al llibre de Espada "Del amor a los niños"; ho explica bastant, inclòs amb les actuacions urbanístiques.

A partir de superar aquesta crisis que va ser molt forta, perquè va quedar empresonat el president de la Taula, la Taula va passar a la clandestinitat, la majoria de socis no volien donar constància de que eren membres d'aquesta associació, i hi van haver molts socis que continuen pagant les seves quotes però no volien constar com a socis. Ens recolzaven totalment, perquè reialment s'ha demostrat que la línia, és una línia completament honesta, però hi ha la por encara, perquè va ser molt fort lo que va passar, perquè naturalment hi va haver una propaganda que va envair tota Espanya, trucaven del sud d' Espanya per saber a veure que havien fet amb els nens.

Per tant en aquest moment tenim molt poca gent, som quasi una associació mediàtica, però amb el mateix sistema de lluita contra l'especulació de l'Ajuntament.

Com el barri té aquestes característiques tan especial, que ha quedat una població envellida, i invadida per la immigració, tenim el 52% d' immigració, tenint en compte que quan dos cultures s'enfronten, (15% ja pot ser conflicte), nosaltres tenim el 52%. Per tant tindria que haver quantitat de problemes al Raval, i aquests problemes no existeixen, amb la gravetat que podria representar aquesta cosa. Però el barri continua sent un barri ocupat, la comunicació entre els veïns es casi com un poble, i la Taula del Raval juga amb aquesta situació perquè quan la gent te un problema venen a nosaltres perquè ens coneixen, hi ha una relació veïnal molt forta, i aleshores trobem com actua l'Ajuntament, i quina es la protecció que tenen els veïns del Raval.

Normalment els veïns que estan més desprotegits per la situació econòmica, que no han sigut tan afavorits per la societat, que s'han tingut que refugiar, o han viscut sempre en el Raval, són precisament el blanc de tota l'especulació. Gent que està vivint amb pisos de 50 metros, en condicions higièniques bastant deplorables, amb molt poca il·luminació, perquè els carrers son estrets, les escales no s'han arreglat, els edificis no s'han arreglat, en aquest moment l'estan comprant empreses; i automàticament —com a vegades els contractes per la bona voluntat d'aquesta gent no s'han revisat, o falta una clàusula— s'aplica automàticament el concepte de judici, quan es presenta una al·legació legal, l'Ajuntament no vol actuar, per tant, estan en total indefensos. I és una eina fantàstica pels especuladors perquè tothom compra uns edificis molt barats, i només cal fer fora aquells veïns que normalment sempre tenen alguna clàusula poc clara, cosa què aprofiten per fer-los fora. Quan aquests vens es troben per casualitat que tenen un contracte legalitzat, aleshores es questió de fer pressions.

Es fa malbé el terrat, se'ls hi talla l'aigua, i per últim es presenta un recurs dient que allò és ruïna econòmica; i si hi ha ruïna econòmica automàticament els veïns van

al carrer. I l'Ajuntament tampoc fa res. La única cosa que podem aconseguir legalment es que se'ls pagui una pensió durant 3 o 4 mesos per apaivaga la seva situació, i després a la indefensos totalment.

Aquesta és la realitat que està passant al Raval, i suposo que aquesta realitat s'ha traslladat a altres llocs perquè hi han especialistes, hi han persones que estan control·lant els rebuts de la llum, i amb els rebuts de la llum se sap les comptes i els diners que entren als bancs, i se sap com funciona la família, i d'aquesta forma els ingressos, i quina potència té, i es dóna l'historial, no solament la situació de les comptes, si no l'historial mèdic de qui viu en aquests edificis. A vegades tenen tota la informació, i aquesta informació portada a disposició judicial, l'Ajuntament no fa res.

Centre Social de Sans

15 abril, centre social de sans *Mía Carritg* de l'assemblea del barri de Sans

Sóc veïna del barri de Sans, i pertanyo a l'assemblea de barri. Jo avui us volia explicar una mica com funcionem a l'assemblea de barri com a espai de confluència precisament amb la voluntat de treballar per a la transformació social i també contra la destrucció urbanística del barri de Sans. Una mica treballar en contraposició d'altres grups que treballen de una forma diferent. Us explico com es va muntar. L'ABS, li diem ABS en el barri, encara que sembli un freno, l'ABS fa quatre anys que està funcionant, es va crear cap a finals de 2001, és l'actual assemblea de barri és l'hereua d'una altra assemblea de barri que funcionava però molt més diguem-ne concretada amb els moviments okupes del barri, aleshores aquesta assemblea es va ampliar amb altra gent provenien de col·lectius o fins i tot gent que tenia ganes de muntar aquest projecte, la cosa es va anar reflexionant, es va anar "a veure com ho fèiem", sobre tot per incidir al veïnat; i que el veïnat es pogués implicar directament amb les problemàtiques del barri.

L'assemblea del barri, la principal característica es que funciona segons el model assembleari, això vol dir que l'organització requereix (perquè hi ha molta gent que participa a l'assemblea de barri) tenir uns punts d'afinitat, aquests punts d'afinitat es van establir en varies coses, per exemple en la voluntat d'informar al barri de tot, de conservar el nostre model de barri d'aquí de Sans, que és un barri de model obrer, de tota la vida, el petit comerç i també amb la voluntat de cridar una mica contra les repressions que hi va haver contra els moviments del barri, sobre tot el moviment d'okupació, perquè és un barri que, per qui no ho coneix, des de fa molt de temps, què té una dinàmica de "okupació-desallotjament-okupació", de la gent que creu en aquests projectes. En el tema de coses que ha fet l'assemblea de barri, a part de muntar campanyes en el barri de diferents tipus, des de la campanya que es va muntar al 2003 contra la guerra, passant per la campanya contra l'Europa del capital, la vaga general del 2002 també es va voler fer-la arribar al barri, als comerços, mitjançant informacions, a nivell, potser de barri, urbanístic, l'activitat que ha proposat l'assemblea de barri és també lluitar contra els projectes urbanístics que significaven l'arribada de l'AVE al barri, que és un projecte que estem intentant aturar, però és molt difícil perquè ja està tot signat, però no perdem la moral, per què l'estació actual de Sans, que ja sabem que és la estació més important que hi ha a Barcelona, la principal, em sembla que fins i tot és més gran que la d'Atotxa de Madrid. A l'arribada de l'AVE la seva superfície està previst augmentar-la el doble. Això afectarà una part, la part diguem-ne més antiga i més emblemàtica del barri, que és tot els voltants de l'estació, el carrer Vallespir; això implicarà també un augment de viatgers molt bèstia, i també la construcció allà d'un gran centre comercial que destruirà segurament, el petit comerç de proximitat que hi ha al barri, i també tota la xarxa de veïns, que encara existeix a molts punts del barri.

Aleshores a banda del tema de l'AVE, perquè també sapigueu com es volen carregar aquest barri, aquí a Sans tenim un espai que parteix el barri en dos, que

Son les vies del tren, aleshores, hi ha una reivindicació molt antiga dels veïns, que demanaven que aquestes vies es poguessin soterrar, per permetre la proximitat entre les dues parts del barri. Amb l'arribada de l'AVE els veïns van tenir la confiança que s'aconseguiria aquesta reivindicació, doncs resulta que no. Que en lloc de soterrar les vies, està projectat construir un calaix, o sigui, les vies quedaran arran com estan ara, dalt del carrer,, posaran un calaix; a les dues bandes del carrer hi ha blocs de veïns i veïnes, i posaran un calaix que en algun punt pot arribar a 14 metros d'altura, o sigui que tindrem un mur a davant; a l'altura d'un tercer pis. Aleshores aquesta ha sigut la reivindicació, ens hem acostat a les administracions, però tampoc hem tingut gaire resposta.

Aleshores al voltant d'això, i també en el tema urbanístic, a l'assemblea de barri sobre tot l'any passat es va fer una campanya de casi mig any de resistència perquè no desallotgessin una fàbrica que hi havia okupada que es diu l'Hamsa, que suposo que molts de vosaltres ho coneixeu. L'Hamsa precisament era un lloc de reunió molt obert al barri i a tot Barcelona, perquè era un espai molt gran, i allà precisament, des d'allà es podien fer actes de molts col·lectius de barri, de revistes, de tota mena, per poder tenir un espai que era totalment autònom, no depenia de ningú, i allà pues es feien moltes coses. I precisament l'interès va ser evidentment desallotjar-ho, destruir-ho, allà hi posaran un parquing i diuen que posaran una zona verda quan al costat tenim el Parc de l'Espanya Industrial, doncs per desgràcia és un altre espai que vam perdre en el barri.

Ara actualment hi ha un altre espai que també ja fa temps que s'està lluitant, perquè cada cop ens van escorçant més, ens van fent més petitet tot lo que primer van dir. Aquest espai és Can Batllò. Can Batllò és una fàbrica aquí al final d'aquest carrer Olzinelles, molt gran, i aquesta fàbrica també l'està reivindicant el barri, i cada cop ens van posant més pisos, el projecte és posar més pisos —i menys equipaments. I la última noticia que hem tingut, que és una mica forta, és que per desbloquejar tot el tema de les constructores i per treure peles i tal, un dels espais que és la nau central ara resulta que

ens hi ficaran un equipament que és una mica especial, aquest equipament resulta que és una conselleria de la Generalitat, la conselleria de Medi Ambient. Nosaltres precisament les plataformes urbanístiques que treballem d'una forma autònoma, que no tenim com diem el cul llogat —perquè hi ha molta gent que té el cul llogat! hem anat a l'administració, i ens han dit això, que posaran un equipament que és una conselleria. Nosaltres pensem que una conselleria de la Generalitat no és un equipament, jo no aniré a fer esport dins d'una conselleria ni aniré a parlar amb els meus amics ni a organitzar el meu col·lectiu a dins d'una conselleria. Ho dic una mica perquè veieu com està el tema.

Metrópolis com espai cultural

¿Quién hace la ciudad? El caso de Santa Caterina

29 d'abril, Ateneu del Xino

Hubertus Poppinghaus (arquitecte)

Quería hablar sobre participación, pero he visto que ya ha habido una sección sobre el tema de la participación; por eso quería hablar más del tema de patrimonio por un lado y también en el enfoque de Santa Caterina, Y también porqué como Enric me enfado, casi cada día, cuando abro el periódico o cuando recibo una de estas multiples cartas que nos mandan a los arquitectos, o una de estas inutiles revistas que tengo que pagar.

Bueno, hoy ha salido un reportage de 2 páginas sobre Santa Caterina; donde evidentemente lo venden como la panacea, lo fantástico que es y que será, donde no salen unos pequeños detalles como que de los 400 concesionarios volveran 40, y habrá un supermercado y habrá un restaurante temático, lo pone aquí, lo cual ya conforme con el diseño, parece evidente de que ya no será el mercado para el barrio, será otra cosa. Será para el turismo global, nacional, comarcal, no lo sé, pero será para gente de fuera, ya no será el centro del barrio.

Ya lo veremos, ¡dejemonos sorprender! Yo desde luego si me convencen de lo contrario seré el primero en retirar lo dicho. Pero como he vivido todo el proceso, está claro, que aquí han querido matar una cosa que más se parecía a un zoco del norte de áfrica, y realmente no se podía aceptar que una cosa tán popular podía seguir en el corazón mismo de Barcelona. Yo creo que a lo mejor no todos los pasos los han dado plenamente con conciencia, pero el subconciente también los ha impulsado a borrar todo vestigio de la vida popular del barrio de Santa Caterina. Efectivamente creo que ahora tendrán que buscarse un nombre nuevo tanto para el barrio como para la joya arquitectónica que vamos a tener en el barrio".

Metrópolis com espai cultural

29 d'abril, Ateneu del Xino

Enric

(Col·lectiu d'arquitectes Pilar Prim)

Nosotros lo que hacemos es intentar relacionar, o intentar ver porqué el trabajo de los arquitectos hoy se ha alejado de la vida de todos nosotros. Y para ello nos apoyamos sobre todo en la manera en qué intentan los medios de comunicación, es decir, los políticos a través de los medios de comunicación, intentan crear opinión pública y como esta opinión pública es hoy lo más inexistente de todo lo que se puede uno imaginar. Traigo aquí unas cuantas notas de periódico, en las cuales yo creo que se puede ver perfectamente bien como el tejido si lo quieremos llamar democrático-participativo ha desaparecido incluso de las instituciones que tienen el poder, o que por lo menos tienen el poder histórico en esta ciudad.

El caso que traigo aquí es el Fomento de las Artes Decorativas, FAD, la cueva de los diseñadores. En principio el FAD es un organismo que tiene mucha influencia, que por lo menos la ha tenido durante muchos años. Tanto es así que cuando hace años se construye la Villa Olímpica, uno de los requisitos que puso el FAD es que los edificios los construyeran arquitectos que habían tenido un premio de diseño, un premio FAD, y así fue.

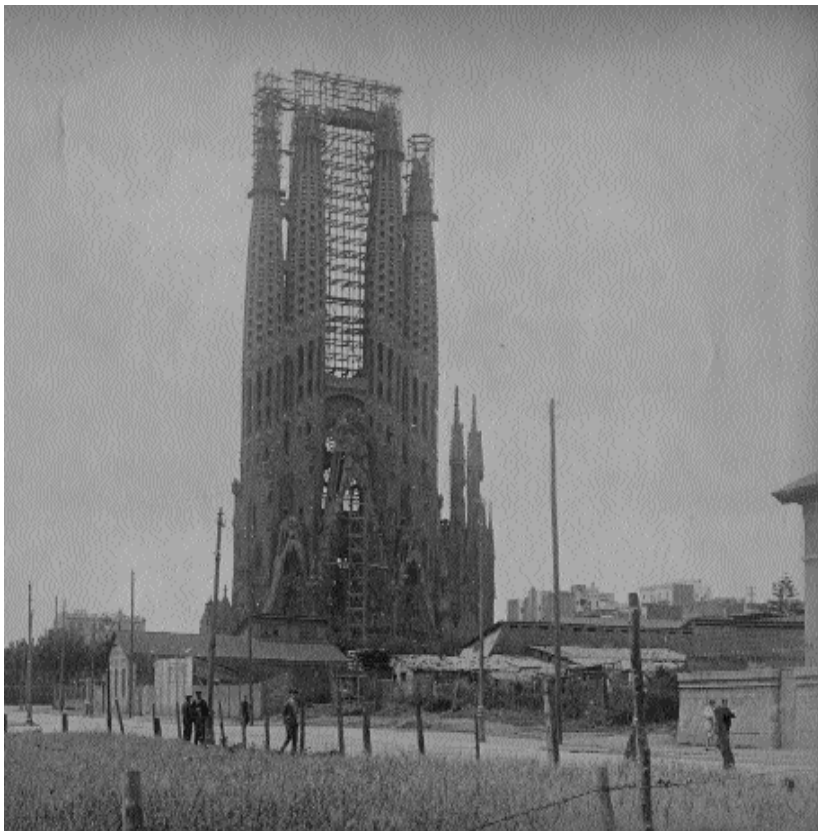

Así ha quedado la Villa Olímpica, y el modelo de la Villa Olímpica un poco era el cenit del poder del FAD. Pero el problema es que el FAD ha seguido trabajando tanto que en los últimos años pues el arquitecto que ha dirigido esta asociación, que era Juli Capella, incluso ha tenido posibilidades, a través de esta asociación y a través de su presencia mediática, de recoger la suficiente cantidad de trabajo para retirarse ya del encargo, y el sábado pasado hubieron elecciones nuevas.

La noticia del diario dice "La arquitecta Beth Dalí es elegida presidenta del Fomento de las Artes Decorativas". Pero cuando uno ve la noticia es una noticia llamativa, porqué el poder del FAD se basa, según dice la noticia (y lo que nosotros interpretamos de ella) en que tiene una participación alta de socios, tiene 1600 socios, pero el problema es que de éstos 1600 socios solamente se han involucrado en las elecciones 300, y de éstos 300 sólo han votado favorablemente a la señora Beth Dalí 133 personas. Con lo cual, solamente hay que echar una regla de tres, y ver que con solamente el 8 por ciento de favor dentro de una de estas instituciones, esto se consigue, hacer valer la voz. Es decir, la voz de esta señora se basará solamente sobre 133 votos sobre 1600.

Supongo que es bien sabido además que Beth Dalí es la mujer de Oriol Bohigas; una cosa que la sabe todo el mundo. Y hace un año, el señor Oriol Bohigas, además de todas las otras actividades que desarrolla, fue elegido presidente del Ateneu, no he encontrado el recorte de periódico, que también tenemos, pero era casi la fotocopia de esta noticia, es decir que de los 6000 socios del Ateneu al final acabaron votando unos 300 y pico, a favor del señor Bohigas. Con lo cual quiere decir que estamos perdiendo el tiempo, si ahora nos contaramos todos los que estamos aquí, y nos pusiesemos a acupar una de estas parcelas de poder nos sería bastante facil. Nos creemos que el mundo funciona de una manera, y el mundo funciona de una manera muy diferente, el mundo funciona de una manera absurda, y de una manera en la cual la democracia, que tal vez es un sistema excelente sobre el papel, cuando lo transportamos a la situación del mundo actual, es algo que solamente es un almacen de un poder que es vacío, que es vacuo, y que sirve para hacer de muro de contención a cualquier tipo de actividad, que (nosotros decimos) sí se relacionaría con la vida, es decir, en el momento en que la gente pudiera intervenir y participar en ciertas cosas de la ciudad.

Pero esto que digo, en el momento en qué lo digo, se me contradice; se me contradice porqué inmediatamente la señora Dalí toma nuestras palabras, y dice (en el AVUI del jueves pasado): "S'ha de mantenir el tó crític i rebel del FAD". Claro: llegado este momento, pues hay que pensar, nosotros tenemos que pensar a qué palabras utilizamos. Que la señora Dalí diga "rebelde" es para ponerle el videoclip de Janette cantando "Yo soy rebelde" y seguramente es el momento y el lugar que le ocupa.

Y cuando decimos participar, también es peligroso decir participar, porqué esta semana se ha repartido este folleto, que supongo que muchos de vosotros también habeis recibido, que es algo para volver a pensar si tenemos que hablar de participación. Porqué dice: "¿Tú qué proposes a la plaça de la Gardenia?". Y lo que tu puedes proponer es: asociarte con un señor que se parece a Santiago Segura; con una señora que se parece a Silvia Munt, con un personaje que parece que no es nacido aquí pero que está muy limpito, muy aseado y con una señora mayor. O sea que tu te asocias con una de estas personalidades, y contestas por escrito en 10 líneas lo que piensas de la Gardenia. Evidentemente nadie se lo va a leer, y tu opinión no va a servir de nada, pero, fijaros que esto se parece a la propaganda de los teléfonos móviles y de todo tipo de objetos de consumo de la vida cotidiana. Y este es el problema: que ellos han aprendido —cuando digo ellos, ya que hablamos de ciudad, hablamos de los ayuntamientos— ellos han aprendido que si no hay reacción no hay acción. No sé si os habeis dado cuenta que desde que ganaros las elecciones los socialistas, las noticias de la ciudad han cambiado mucho. Los diarios han cambiado sus informaciones sobre la ciudad y a penas se dá información, la información la tenemos que dar así de matute en sitios como este.

Entonces que pasa?, que no hay manera de perseguir el hilo de lo que ellos se llevan entre manos, por ejemplo aquí delante, tenemos “la Illa Robador”, hace un mes que o mes y medio o dos que no pasaba: esto está creciendo a una velocidad alarmante, o sea de aquí dos meses está el hotel acabado, y ese hotel acabado es un submarino, ese hotel puesto aquí es un submarino que irá consumiendo el barrio casa por casa. Es lo mismo que nos ha pasado en el otro lado de Santa Catarina, pero allí no teneis submarino todavía. Aquí es peor, porqué esto va a ser un submarino, además tiene la forma, el periscopio, y está perfectamente armado y está pensado para esto. Y entonces aquí lo que hay que ver es que el año que viene hay elecciones, y ellos se han inventado un mecanismo político que es muy peligroso, que es colocar a un personaje de un partido político —el que sea, sabemos de cual es pero podría ser el que sea— pero este personaje está digamos de alguna manera centrado, es decir, escorado hacia el centro.

Con lo cual, como asocia a todos los que estan a su izquierda, inmediatamente los invalida, los anula, los convierte en personajes nulos. Y por el momento aquí es muy dificil que haya alternativa.

Y hoy nos han mandado una propaganda que me interesa mucho porqué veo que en Madrid pasa exactamente lo mismo. Es una propaganda para arquitectos, pero hay una frase que me ha llamado la atención porque a mí no me gusta el futbol, pero a la mayoría de la gente uno de sus deportes favoritos es la lucha entre el Barça y el Madrid. Esto ya se ha desecho. "La Barcelona y el Madrid de principios de siglo por fin se ponen de acuerdo". Por fin esta rivalidad ha desaparecido y porqué ha desaparecido? Yo creo que está bien claro: porqué el alcalde de Madrid —que es un personaje como el de aquí: es un personaje de un partido de derechas que se hace insultar por su mismo partido, con lo cual tiene contentos a los contrarios y con lo cual a él no lo pueden quitar porqué si lo quitan hay incluso una reacción en su propio partido. Con lo cual creo que las dos ciudades efectivamente se han anulado porqué las dos han encontrado una estructura de poder en la cual es muy dificil que las ideas se cuelen y que sea fácil poner en evidencia sus mecanismos de actuación sobre la ciudad

Arquitectura y compromiso social, Sevilla
LA BACHILLERA

Lucía Olmedo
divendres 15 d'abril
Centre social de Sans

En primer lugar agradecer a la Coordinadora de Repensa Barcelona la invitación a participar en éste forum, y a los compañeros porqué ha sido una intervención de última hora.

Entonces mi nombre es Lucía y colaboro en Sevilla con una asociación que se llama "arquitectura y compromiso social", que viene a ser como Arquitectos sin Fronteras aquí en Catalunya. Entonces lo que voy a contar es la experiencia en un barrio de Sevilla que es la Bachillera, que viene teniendo lugar desde hace cinco años, más o menos desde el 2000, con el tema del proceso urbanístico y reivindicación vecinal, el proceso urbanístico también de la propiedad del suelo.

Es un barrio muy pequeño que tiene 1.500 habitantes, está en la zona norte de la ciudad junto al puente del Alamillo, al lado del río; es un barrio auto-construido que se originó en los años 50 más o menos; esto es importante porqué el suelo era propiedad de una asociación que se llama Asociación Sevillana de la Caridad, una asociación de caridad de aquella época, que tenía este suelo, porque lo recibió en herencia, de una persona que se lo cedió para que lo diera a los pobres. Esta asociación lo que hizo fue cederlo a los vecinos, empezaron a alquilar el suelo. Entonces de esta manera la gente alquilaba una parcelita, y se empezaba a construir una casa, que eran chozas, luego se fueron consolidando, porqué era auto-construcción, cada uno según sus recursos lo iba consolidando, pero pagaban un alquiler para el terreno.

Esto es importante porqué aún hoy la mitad de los vecinos del barrio están todavía en esta situación, o sea si alguien se quiere comprar una casa, pues, te compras la casa y te traspasan un alquiler, entonces tu eres propietario de la casa pero vas pagando un alquiler, algunos de estos alquileres eran muy bajos, y otros algo más altos.

A partir del año 2000, más o menos, ante el crecimiento de la ciudad, las transformaciones urbanísticas que hubo en Sevilla después de la expo, porqué antes el barrio aunque estaba al lado del río, se encontraba encajonado por la vía del tren, una estación eléctrica, estaba un poco separado, o sea pasaba un poco desapercibido, no molestaba; al lado del cementerio, una zona que no era interesante. Este barrio además tenía problema de venta de droga, es un barrio que está estigmatizado; pero hoy, no tiene problema de seguridad ciudadana, sí tiene problemas de droga, al menos no más que otra zona de Sevilla, pero mantiene todavía este estigma de peligroso y conflictivo.

Bueno, como hemos dicho antes, por la situación del barrio así encajonado entre las vías, en la periferia, por el estigma, estaba aislado y uno si se pasea por allí parece como un pueblecito, las casas son de una o dos plantas de altura; pero como el barrio es de auto-construcción, el Ayuntamiento de Sevilla no reconoce el barrio como suelo urbano, o sea sí lo reconoce como suelo urbano pero pendiente de un PERI: Plan Especial de Reforma Interior. Cuando llega el planeamiento del año 1987 que es el plano anterior de Sevilla. Entonces no se daban licencias de obra porqué estaba pendiente del desarrollo de éste plan.

Los vecinos, como nunca se habían dado licencia de obra; el barrio era de auto-construcción, cada uno se había hecho la casa como quería, cada uno hacía las obras que quería, o tiraba la casa anterior la echaba abajo construía otra y el Ayuntamiento tampoco se metía.

Pero en el año 2000, como la ciudad iba creciendo, construyeron unas casas al lado, (está el puente del Alamillo), construyeron unos bloques tapando el barrio, pues hubo un grupo de vecinos que empezaron a tener inquietud, y empezaron a preguntarse ¿qué pasaba? Era evidente de que la ciudad está llegando, está asfixiando el barrio, los bloques que están haciendo le dan la espalda.

Entonces lo que ellos querían: era un plan de urbanismo para su barrio. Esta era una de las reivindicaciones, y también la otra pregunta que se hacían ¿qué pasa con la propiedad? Porqué claro, la situación era muy precaria, un barrio donde la gente siente mucho arraigo a su barrio, "La Bachillera", pero por otra parte siempre con la sensación de que el barrio lo van a echar abajo; porqué no hay licencia, o porqué no es suyo el terreno, una situación un poco confusa.

Éste Barrio de la Bachillera tiene dos asociaciones: una asociación de vecinos de toda la vida, convencional y otra que es una asociación sociocultural.

Cuando surge esta inquietud, que surgió en una asamblea vecinal, un grupo de vecinos nombraron una comisión para empezar a trabajar sobre toda su problemática, y con ello crearon lo que se llama "La Comisión de Barrio de la Bachillera"; esta Comisión de barrio la forman representantes de las dos asociaciones y vecinos que están interesados por el tema urbanístico de su barrio, pero no es ninguna asociación en si misma.

Entonces empezaron a funcionar; empezaron a ir al Ayuntamiento, a hablar con la gerencia, iban al distrito, hablaron con el abogado del distrito, ¿qué pasa con la propiedad? Pero en ningún momento llegaron a ningún tipo de conclusión, después de un año haciendo gestiones pidieron asesoramiento a "Arquitectura y Compromiso Social", porqué la Asociación tiene lo que llamamos "Taller de Asesoramiento Técnico a los Barrios", que se trata del apoyo precisamente a barrios que tienen alguna necesidad de apoyo técnico y también comenzaron a buscar un abogado de barrio.

Encontrando en Sevilla al abogado Ignacio Aguilar que es especialista en temas de vivienda.

Una vez conseguido esto la Comisión de Barrio empezó a trabajar conjuntamente con "Arquitectura y Compromiso Social" y el abogado Ignacio.

Al mismo tiempo que empezamos a analizar la situación urbanística y el tema de la propiedad de "la Bachillera". Empezó también por parte del Ayuntamiento de Sevilla Un Plan General de Sevilla éste plan del ayuntamiento de Sevilla iba acompañado de buenas palabras en las que el ayuntamiento de Sevilla proponía la participación ciudadana, el proceso de participación, al principio parecía estar asegurado, pero posteriormente resulto una gran mentira.

Pero nosotros "La Comisión de la Bachillera" creyendo que era un gran momento creímos que era una oportunidad de acogernos al nuevo plan del Ayuntamiento, tuvimos gestiones con La Gerencia de Urbanismo y todo parecía que iba por buen camino para los intereses de los vecinos del barrio, incluso el ayuntamiento financió un estudio que se hizo en el barrio, y aunque ellos tenían su propio proceso, incorporaron también a la Comisión de la Bachillera.

Se hicieron unas encuestas en el barrio, casa por casa, entonces esta encuesta la hacía uno estudiante y un vecino, la encuesta tenía varios apartados, una parte sobre la propiedad, el estado de la edificación, una parte socioeconómica, y luego una encuesta de opinión sobre la solución del barrio, en la que a los vecinos se les ofrecían varias alternativas. ¿Qué propondría a urbanismo como solución global para la Bachillera?

"Conservar el barrio tal y como está.
Conservar arreglando las casas y calles
que lo necesiten
Mantener el barrio modificando las casas
y calles que fueran necesarias
Tirar el barrio y hacerlo de nuevo para los vecinos,
Dejar que lo expropien y nos manden a otra parte,
y no sabe no contesta".

La encuesta reflejo que un 65% de los vecinos era partidario de "conservar arreglando las casas y calles que lo necesiten" y el otro punto que prácticamente también tenía un alto porcentaje era "mantener el barrio modificando las casas y calles que fueran necesarias"

El resultado de la encuesta fue el punto de partida, porqué era una sensación que tenían los vecinos, que había que conservar el barrio, pero había que darle un respaldo serio, algo así como legitimarlo.

Un año después organizamos unas "Jornadas de reflexión sobre el futuro de la Bachillera" porqué a pesar de las reuniones que habíamos tenido con Urbanismo de Sevilla, ellos sacaron un primer documento del Plan General, que llamaron "el pre-diagnóstico" (era un dibujo como en borrador), en el qué La Bachillera ya no estaba. Al lado del barrio había bloques muy altos, y donde estaba el barrio unas casas bajitas pero no eran las mismas.

Se hicieron estas jornadas en las que se proponía la opción de Urbanismo y la otra opción que era conservar el barrio. Y de nuevo trabajamos sobre eso, participaron 100 vecinos, se les contó las opciones, y se creó un grupo de trabajo de 10 personas, se analizaron las ventajas e inconvenientes de las 2 opciones, y se votó. Y de nuevo salió que la mayoría de los vecinos, me parece que era un 80%, querían conservar el barrio, después de analizar las dos opciones.

Estas jornadas fueron muy importante, porqué el sistema de trabajo durante todo este tiempo ha sido reuniones de barrio, que más o menos son cada 15 días, presentado las alegaciones, al Plan General, o en cada acontecimiento importante para el barrio, se han hecho asambleas vecinales que han dado respuesta, a través de la Comisión de Barrio que va siempre puerta por puerta.

El Plan General, se redacta en varias fases: la primera es el avance, aprobación inicial, provisional y definitiva.

Ahora mismo se han cubierto las dos primeras fases; en estas dos primeras fases los ciudadanos pueden hacer primero sugerencias, y después alegaciones.

La cuestión es que después de estas dos fases, la Comisión de Barrio ha analizado el documento del Plan General, hemos preparado las sugerencias, se han visto en asamblea vecinal, y luego se han presentado en la Gerencia de Urbanismo.

Al día de hoy la propuesta de la Gerencia de Urbanismo es conservar el barrio rehabilitándolo, que era lo que los vecinos querían.

Debo deciros que el sistema de calles recuerda un poco las zonas árabes porqué cada vecino fue ocupando el suelo que necesitaba y el espacio sobrante son las calles, entonces tienes algunas calles que son la estructura del barrio, y lo demás son calles peatonales.

Nosotros veíamos que eran necesarias algunas aperturas, pero que no hacía falta tirar todo el barrio, y esto es lo que ha recogido al final el plan general. Que se conserva el barrio, con actuaciones puntuales; cuando se aprueba el Plan General el resto del barrio ya lo es, es suelo urbano, me parece que tipología suburbana, entonces ya se dan licencias de obra automáticamente: lo reconoce como cualquier otra parte de la ciudad.

Ahora, la parte en la que estamos ahora, es conseguir que los vecinos afectados se garanticen los realojamientos, cerca del barrio, en condiciones económicas asequibles para los vecinos afectados, y también queríamos que sean de tipología de vivienda unifamiliar. Y estamos en ello, esto ya no es el Plan General, esto sería a través de un convenio, esto ya es hablar con los políticos, para que cuando ya no estén los que están ahora, tengamos la certeza de que los vecinos afectados continúen.

Con respecto al tema de la propiedad. Paralelamente al tema urbanístico había una lucha para el tema de la propiedad, en estas primeras encuestas ya se hizo un sondeo sobre ¿cuántos vecinos eran propietarios?, ¿cuántos eran arrendatarios? y luego el abogado hizo también un trabajo, vecino a vecino, que fue más o menos dos tercios de los vecinos de la Bachillera y empezó a analizar la situación de la Asociación arrendataria. Y entonces nos llevamos la sorpresa que la asociación que actualmente arrienda los terrenos a los vecinos no es la original, que era del año de 1929, si no otra creada en 1992 y además el presidente es el alcalde de Sevilla.

En este punto, no había manera de reunirse con la Asociación Impostora, es lo que todavía no entendemos, pensamos que tienen alguna sorpresa guardada.

Entonces en febrero del año pasado los vecinos empezaron una huelga de alquileres que ya se había intentado antes sin éxito. Pero a la Asociación Impostora parece que le sigue dando igual, porqué sigue sin querer reunirse con los vecinos, en todo este proceso los vecinos de la Comisión de Barrio iban reuniéndose casa por casa, (la gente empezaba a quemarse) hay muchas personas mayores que a lo mejor pagan 200 pesetas de alquiler (2 Euros) le tienen miedo a la Asociación Sevillana de la Caridad; se hicieron unas jornadas, unas reuniones por calles, tres días, cada día en tres puntos diferentes, para informar a los vecinos, para decirles que siguieran con la huelga pero sobretodo la gente mayor tenía miedo y no había manera, Esta Asociación Impostora tiene una sede, pues se organizó un encierro, para pedir simplemente que recibieran a los vecinos. Pues nada, los vecinos se fueron sin conseguirlo. después de una semana de encierro con la llegada de la policía. Aunque por fin los medios de comunicación se hicieron eco de la problemática de La Bachillera.

Gracias a todo esto conseguimos que el Delegado de Urbanismo recibiera a la Comisión de la Bachillera, y con ello, los servicios jurídicos del ayuntamiento empezaron a analizar y vieron que efectivamente nuestro abogado Ignacio tenía razón, y que el alcalde era el presidente de la Asociación Impostora.

Los mismos técnicos juristas del ayuntamiento se reunieron con la Asociación Impostora, para luego dejar como archivado el tema.

La Comisión de la Bachillera continúo insistiendo y ahora hemos conseguido que el alcalde de Sevilla con la presión lo que ha hecho es reflotar de nuevo la vieja Asociación Sevillana de la Caridad, la original crea en 1929.

Y ahora estos próximos días debe de constituirse una nueva comisión ejecutica que debe de decir los nuevos pasos a dar en La Bachillera, está comisión estará formada por 20 vecinos de Sevilla, cuatro concejales, el alcalde, el arzobispo, en fin siguiendo los estatutos de la Asociación del año 29.

Enquesta veïnal a les cases barates de Bon Pastor

STEFANO PORTELLI

"Metrópolis com espai cultural"

Divendres 6 de maig, 19,30h, La Torna

Pere Martir, Gràcia

Per començar gràcies a la gent de "Ciutat cooperativa" que han realitzat aquest video, intentant una mica aclarir la situació de Bon Pastor, que com veurem és prou complicada com perquè despleguem tots els mitjans que tenim: tant visuals, com de qualsevol tipus per intentar entendre realment ¿què està passant? en aquest barri. Aprofito un moment per comentar vàries coses que s'estan fent al voltant d'aquest barri pels que no les saben: una cosa fonamental la tenim aquí, que és aquesta exposició de fotos, que l'ha feta una col·lega que es diu Carola, i els que ara no han tingut temps de mirar-la us aconsello després de donar-li un cop d'ull perquè realment val la pena, expressa molt bé l'atmosfera sobretot del barri; que és una mica el punt del qual volia començar.

Perquè d'alguna manera aquestes jornades, pels que han arribat avui per primer cop, la intenció és anar construint poc a poc un discurs sobre l'especulació i sobre el canvi urbanístic a Barcelona; llavors jo intentaré partir del cas del Bon Pastor i explicar la que ha sigut la meva experiència dintre d'aquest barri, amb un tipus de feina concreta que per part meva ha sigut un experiment, perquè no l'havia realitzada en cap altre barri, i he intentat realitzar-la lo millor possible; sense tenir massa referents de com fer-ho. Llavors la qüestió es que al barri de Bon Pastor és molt possible que molts de vosaltres ni el coneixeu; perquè és un barri que només hi vas si hi vas expressament, és un barri que està francament allunyat

de tots els mitjans de comunicació, tots els punts neuràlgics de la ciutat. Està cap al Besòs, al districte de Sant Andreu, pràcticament es Santa Coloma, Sant Adrià, de fet abans era part del municipi de Santa Coloma. I és un barri que realment si per alguna casualitat t'hi trobes, pues el reconeixes com a diferent de la resta dels barris que estem acostumats a conèixer dins de la ciutat.

Perquè és un barri, com es pot veure en les fotos, com heu pogut veure al video, és un barri de cases baixes ; que li diuen " cases barates ". Són cases d'una planta, i és la més gran aglomeració de cases baixes que hi ha a tota Barcelona. I d'alguna manera no deixa de ser una mica un miracle que hagi sobreviscut fins ara un exemple d'un tipus d'urbanisme que de fet és precisament el tipus d'urbanisme que sembla casi que l'Ajuntament està intentant combatre: perquè és l'urbanisme de principis de segle, és el tipus de barris obrers, de cases populars, que es construïen als anys 20 i 30; i d'alguna manera, a part la construcció normal, però tampoc la construcció pública fa cap tipus de posta per un tipus d'urbanisme d'aquest tipus, tot el contrari. Llavors, d'alguna manera aquest barri aviat desapareixerà per ser substituït per un barri que jo diria "convencional"; o sigui per un barri de blocs de pisos, relativament baixos respecte a la mitjana de barris de cases populars, perquè seran blocs de pisos de 5 o 6 plantes; i al cap d'uns 10 anys pràcticament desapareixerà totalment.

La meva reflexió és a propòsit d'aquest canvi: d'alguna manera intentaré explicar una mica perquè m'he interessat jo i ens hem interessat tot un grupet de gent que no vivim en el barri per la situació que estan vivint les persones del Bon Pastor. En primer lloc he de dir que lo que em va impactar del Bon Pastor —ho he dit també durant la meva intervenció en el video— lo primer, han sigut els nens i les nenes del Bon Pastor. Ara: no tinc els elements com per dir-ho d'una forma així científicament provada i tot, però lo que he percebut treballant amb nens d'un barri que té aquestes característiques arquitectòniques i urbanístiques, és que els nens viuen diferent. Els nens amb qui treballava eren bàsicament gitanos, però eren sobretot nens que estaven acostumats a un tipus de sociabilitat "de carrer"; tenien cases petites i es trobaven bàsicament davant de casa. Les cases barates de Bon Pastor tenen un espai com mig públic i mig privat que és a davant, és el carrer davant de casa, és un lloc de trobada que no és ni el menjador de casa ni el carrer com el coneixem nosaltres, com a lloc totalment públic; és un lloc com entremig, una cosa que ara en els barris nous ja no existeix: perquè hi ha la separació màxima possible entre l'espai privat i l'espai públic.

És un tipus de característica que per mi provoca una sociabilitat bastant diferent. Ho he pogut comprovar sobre tot entre els nens, però els adults —i aquesta era un altra de les sensacions que tenia— també vivien d'una forma diferent, en un barri així que en un barri "modern". Introdueixo una paraula que després serà bastant important.

Llavors d'alguna manera la sensació que tenia i que suposo que molts de vosaltres si passeu pel barri la tindreu: és que, és un barri a on realment es pot viure bé.

O sigui: no obstant totes les crítiques que es poden fer, que les cases són petites, que hi ha realment una mica de falta d'intimitat, perquè passes davant i veus per les finestres lo que està fent la persona a dintre, que respecte a un cert tipus d'alienació, que és la vida a les ciutats, que estem acostumats a viure molts de nosaltres.

Bàsicament he crescut sempre en ciutat i he crescut sempre amb els típics vicis de la ciutat: la solitud, l'alienació, la separació entre les persones etc: Bon Pastor d'alguna manera em va xocar perquè representa com una alternativa possible, la possibilitat de construir un espai en que la gent es va trobant al carrer, es passen a visitar l'u i l'altre, es donen relacions de veïnat diferents, es donen relacions entre nens entre gent gran, entre adults, molt diferents.

Per la gent gran és un barri on veia una possibilitat de vida molt diferent de la que s'ofereix als ancians a les ciutats occidentals: la típica situació de l'ancià sol, o de la viuda que viu al cinquè pis, aïllat del món i amb grans dificultats per baixar escales o agafar ascensor, llavors tota aquesta sociabilitat que s'ha de construir, feta de centres d'agregació per a ancians, deriva (no del tot, però si en part) d'una certa estructura urbanística que manté les persones molt separades.

Llavors d'alguna manera lo que m'interessava era: com és possible que a un barri a on veig un tipus d'estructura urbanística que no em desagrada, que m'interessa, que trobo potencialment interessant no només com a un record del passat si no com a una possibilitat real d'ara; com és possible que es tiri; que es construeixin blocs de pisos diem, d'alguna manera, homologats, normalitzats, corrents, i que la gent no digui res. Llavors: aquí s'ha d'explicar una mica com va ser tot el procés, i s'ha de dir que quan vas al Bon Pastor i preguntes "¿i la gent que pensa del pla de remodelació?" pues tothom et diu "hi va haver un referèndum en el qual la majoria de la població va dir que sí".

Efectivament hi va haver un referèndum en el qual el 70% de la gent que va votar van expressar-se a favor d'aquest pla de remodelació. Hi ha un grup de persones, sobre tot de gent gran, que des del principi van començar a oposar-se a aquest pla, però que sobre tot s'oposen a aquest pla per les raons econòmiques de les condicions, com diuen ells, d'aquest pla de remodelació. Perquè realment els nous habitatges a on seran reallotjats els hi donen en condicions econòmiques que no els beneficien gens, que li provoquen una pèrdua econòmica considerable. Llavors m'estranyava que l'única oposició que es donava a aquest pla fos de caràcter econòmic; encara que darrera veia un cert descontent, general, poc expressat, com que a la gent li feia una mica de vergonya, fins i tot, dir que li sabia greu que tiressin les cases barates. Se sentien més acollits a dir "no volem que ens les tirin si no ens compensen econòmicament; si ens compensen econòmicament, molt bé que les tirin, encantats de viure a un pis".

Tot això per explicar una mica la diferència entre el tipus d'enfocs a partir del qual em movia jo, i el tipus d'enfoc que he trobat dominant dintre del barri. El que vinc a explicar és que el treball en concret que vam fer al Bon Pastor és una enquesta; vull dir que jo i una col·lega

que es diu Silvia Minarelli vam realitzar 127 entrevistes a persones de la part de barri que tiraran, les primeres 150 cases que tiraran ara, abans del final d'aquest any, preguntant bàsicament a la gent que pensaven del fet que tiressin les cases. Vam anar casa per casa amb una gravadora, casi 20 hores d'entrevistes, vam intentar transcriure-les totes, vam analitzar una mica els discursos de totes les persones, i al final vam esbossar unes conclusions; i aquestes conclusions són molt complexes.

Ens ha semblat d'entrar en profunditat en una situació que realment ningú que visques a fora del barri havia arribat a entendre; per la complexitat i per la llarguesa del conflicte, de la història d'aquest barri. Intentaré explicar una mica a quines conclusions hem arribat.

Hi ha unes retòriques, de part de l'Ajuntament, de part del Patronat Municipal de l'Habitatge que és propietari d'aquestes cases, i de part de l'Associació de Veïns, que és com triomfalista. La frase clau és "ja hem conseguit el Pla de Remodelació que volíem". Llavors: això d'alguna manera és veritat, en el sentit que la majoria de la gent, des de fa anys, demana una remodelació del barri. O sigui demana que el Patronat i l'Ajuntament no els tinguin tan abandonats com els han tingut fins ara, que reformin les cases, que inverteixin en serveis socials, facin sentir la seva presència dintre del barri. Ara, la qüestió és que a partir de la paraula "remodelació" s'ha conseguit fer passar una intervenció en el barri que de remodelació no té res, perquè es tracta bàsicament de l'enderroc del barri i de la seva substitució per un nou tipus de barri.

Llavors, la pregunta és: ¿la gent s'adona realment de que això és una apropiació indeguda, un abús? O estan ¿d' acord en aquest tipus d'actuació? La dificultat a respondre a aquesta pregunta és que molta gent té tan assumit que això passarà, "a pesar de lo que podamos decir", que realment la majoria de les entrevistes, quan vas i li preguntes ¿"que penseu del Pla de Remodelació"', la primera resposta és "bé", gairebé sempre. La segona frase que diuen és "encara que a nosaltres ens agradaria... tal", o "si fos per mi jo no me'n aniria d'aquí" o "encara que haguessin pogut fer-ho d'un altra manera".

D'alguna manera ningú vol dir: "estic en contra de que remodelin les cases", perquè ningú no vol ser tatxat de conservador, o de retrògrad. Aquesta retòrica de la modernitat, de que el barri anirà cap a alguna cosa millor, més modern, és molt difícil d'atacar, de contrarestar. La gent fins i tot percebien, en molts casos, com una mena d'alienació: la seva casa és obsoleta, és antiga, pertany a un altre tipus de món, que no és el món en el qual se suposa que hem de viure com a persones modernes.

És difícil superar aquest punt d'inflexió, de distància, entre la vivència quotidiana de les persones del barri, que fonamentalment han estat vivint en cases barates tota la seva vida, i unes administracions que no fan més que remarcar que lo que s'ha de fer és passar a un nou tipus de ciutat, a un nou tipus de vida. Aquest nou tipus de vida bàsicament consisteix en un tipus de vida diferent del de les classes obreres: un tipus de vida que té com a referent una ciutat que no és la Mina, que no és Bon Pastor, que no és el Besòs: que és la Maquinista, d'alguna manera.

En les entrevistes totes aquestes coses es senten. La gent diu "finalmente viviremos como los humanos", "como las personas", "dejaremos de vivir como los animales", la gent que està a favor dóna com per descomptat que la vida en les cases barates és barraquisme: quan durant 50 anys de vida del barri la gent ha estat lluitant per arreglar-se les seves cases amb les seves mans, i poder passejar pel barri i veure joies arquitectòniques, realment. Cases en les quals la gent ha invertit moltissim diners, i que han aconseguit arribar a un tipus de condicions d'habitabilitat que ningú li reconeix. O sigui que són senzillament barraques reformades, però que no tenen la dignitat que tindria la vida a un pis. Com si no hi hagués res més desitjable que la vida a un pis.

Hi ha molt tipus d'oposició al Pla de Remodelació; he trobat molt interessant el tipus d'oposició de certes persones que realment reivindiquen la dignitat i l'esforç que ha representat per ells arribar a tenir una casa en condicions, defensar-se de les humitats, fer tot lo que l'Ajuntament no els hi feia, tota una sèrie de lluites que han fet que la gent sentís propi el barri. Després hi ha un tipus de discurs sobre el barri que és com més ambigu, de persones que d'alguna manera creuen ja que tot lo que els hi agrada de les seves cases, de la seva vida així a peu de carrer ja no forma part del tipus de ciutat que s'imposarà. Llavors lo que he vist és que aquest ordre de modernitat s'imposa com automàticament, com per sobre dels interessos de la gent. Perquè clar: moltíssima de la gent que en aquest referèndum han votat que sí, ho han fet d'alguna manera donant per descomptat que això no podia continuar en el futur. Que el barri de cases barates era una cosa que pretenien al passat, a la història de la ciutat, i que no hi havia cap manera de reformular-ho i de readaptar-ho a la Barcelona actual.

Darrera d'aquest tipus de dinàmica jo li he vist un punt d'estratègia: com si hi hagués una sèrie d'estratègies, de part de les administracions, no sé fins a quin punt conscients, que fan que l'ordre de la modernitat s'imposa, automàticament; i els habitants de la ciutat, els habitants del barri, tenen a dir, però tenen a dir d'una forma molt limitada. Ara: fins a quin punt ens podem permetre de dir lo que hauria de ser un barri més enllà de lo que els seus habitants realment expressen? Pues, crec que els habitants de Bon Pastor s'adonen de que hi ha alguna cosa que estan perdent en aquest canvi urbanístic que els espera, però d'alguna manera li fa com vergonya dir-ho; es senten casi retrògrads, com que se'ls hi pot tatxar de nostàlgics.

Llavors a lo que m'agradaria empentar, o senzillament que m'agradaria que passes, es que de part de persones que no som internes al barri de Bon Pastor, de part de diferents moviments socials, diferents col·lectius, pro-

véssim a conceptualitzar la possibilitat que alguns d'aquests barris sobre els quals l'Ajuntament sembla que tingui l'última paraula, a través d'una sèrie de dinàmiques que instaura entre els veïns, i que finalment acaben per significar l'enderroc, pues que els reivindiquéssim una mica com a patrimoni de la ciutat.

Hi ha pocs llocs al món, hi ha poques ciutats al món en què encara existeixen llocs a on es puguin donar sociabilitats diferents. Jo crec que no és només un problema de Bon Pastor que s'enderroqui Bon Pastor: jo crec que hauria de ser un problema de tota Barcelona. Era una mica aquesta la origen de la enquesta, del treball a Bon Pastor.

Si després volem aplicar les capacitats que tenim per entendre realment que està passant en aquest barri, pues veiem això, unes dinàmiques molt concretes, molt complexes, que consisteixen en: fomentar el conflicte, fomentar la degradació física o social dels barris, donar missatges contradictoris, no donar la informació necessària, tota una sèrie de coses que acaben per esgotar psicològicament les persones que viuen en aquest barri.

Totes aquestes dinàmiques estan molt millor explicades de com les estic explicant ara en el text que està aquí per qui estigui interessat, però que d'alguna manera arriba a ser un problema per les persones del barri, tan gran, que es troben soles, davant d'un projecte que és enorme, perquè de fet és l'administració de la ciutat que decideix el futur dels seus habitatges. D'alguna manera jo en demanar que ens impliquessim persones externes al barri arribaria a plantejar això, que si podem veure la destrucció d'aquest barri com un atac al patrimoni col·lectiu de la ciutat; i que no deixéssim sols els habitants d'aquests barris davant d'aquests projectes; ara que cadascú faci de les formes que sap fer i amb les tècniques que domina.

A partir d'això hi ha moltes altres coses que es poden dir, només volia afegir una cosa que és sobre un cert tipus de discurs sobre la ciutat que estem acostumats a fer. Davant del fet que certs barris canvien, com és el cas del Bon Pastor, una resposta molt comú, o una actitud molt comú que tenim els que estudiem això del punt de vista teòric, o artístic, o lo que sigui, és que "la ciutat canvia", com si fos un organisme. Llavors clar, com que la ciutat canvia, pues certes coses desapareixen, i altres apareixen de noves. "La ciutat és un organisme, en constant transformació" i tot això.

Estic una mica aprenent a veure que totes les postures que veuen la ciutat com un organisme són perilloses, perquè els canvis no són naturals. O sigui un barri canvia, i es transforma, no per naturalesa interna, es transforma perquè hi ha uns interessos. Hi ha uns interessos en joc, hi ha gent que se'n beneficia i gent que hi perd.

Quan adoptem postures com aquestes, que les ciutats van canviant soles i tal, de fet estem adoptant una postura conservadora, perquè ens oblidem, o no posem l'atenció, en quines són les dinàmiques que fan que aquestes coses canviïn.

A Bon Pastor hi ha beneficiaris: hi ha gent que se'n beneficia, i gent que en surt perjudicada. Els beneficiaris bàsicament són: l'Ajuntament, i els propietaris del sòl, o sigui el Patronat Municipal de l'habitatge. El tema fonamental que s'havia d'aclarir és si els habitants del barri estan entre els beneficiats o entre els perjudicats d'aquesta operació; perquè això marca la diferencia. En la enquesta lo que va aparèixer clar és que els resultats, persones a favor i persones en contra, són exactament el contrari de lo que va sortir al referèndum, o sigui: el 70% de persones estan en contra, i el 30% estan a favor. Amb molta indecisió al mig, amb molts matisos, aquesta és com una manera de polaritzar-ho; llavors clar, tot el procés de Bon Pastor acaba sent un projecte que té un beneficiari concret, que és l'Ajuntament de Barcelona, i uns perjudicats concrets, que són una gran quantitat de veïns, sobre tot gent gran, que viuen al barri.

Això està complicat pel fet que les persones no acaben de ser conscients de ser totalment perjudicats, perquè estan convençuts de estar posats en un procés de canvi que és automàtic, que és natural, que és espontani, i que d'alguna manera sí és veritat, l'Ajuntament se'n beneficia, però ha de passar.

No sé si el tipus de treball hauria de ser de "conscienciació", com es diu en algunes disciplines, o sigui d'ajudar la gent a entendre que són víctimes d'un abús: hi ha persones al barri que des de fa tres anys estan dedicant moltíssimes de les seves hores intentant convèncer als seus veïns que estan patint un abús i que s'han de rebotar. Ara: aquest gran rebot no surt espontàniament del barri; ni m'imagino que es pugui des de fora estimular que hi hagi un gran rebot. Lo que sí que es pot és estudiar aquestes dinàmiques, estudiar com és possible que les administracions, l'Ajuntament, a més a més un Ajuntament d'esquerres, dediqui tantes energies a convèncer els seus habitants de que lo que està passant és natural, és obvi, és espontani, és el procés natural de canvi de les ciutats i que ells només han de acceptar-ho; i que a aquesta acceptació se li doni fins i tot el nom de "participació".

Ara, se'n pot parlar encara molt més: però d'alguna manera per mi aquest tipus de plantejament, o sigui perquè es aconseguir que un barri canviï i com, es casi una metàfora de com funciona el capitalisme; o pot ser una metonímia.

És analitzar en petit un procés de canvi que veig que és negatiu perquè porta a una homogeneització de l'espai, a una homogeneització de les relacions socials, a una simplificació, a una estandardització de certes coses, que abans eren peculiars, i que això es fa com per sobre de les voluntats de les persones; no tan sense tenir-les en compte, quan les arrossegant, convencent-les que això és lo que realment han de voler, perquè això és realment el futur, lo modern, i que aquestes persones acabin recolzant aquest projecte, fent-lo propi, i que a través d'aquesta maquinària funciona el capitalisme, funciona la modernitat, i funciona bàsicament la ciutat.

REPENSAR BARCELONA RECUPERAR LA CIUTAT

Manel Aisa

Estamos viviendo unos tiempos en que realmente la lógica nos la han cambiado de orientación y ni tan siquiera con los parámetros de la burguesía se encuentra la lógica que nos debe de conducir a la razón, "a su razón", parece que por encima de todo prima la ley del más fuerte y el capital con su dinero de plástico, cree que "todo lo puede" mientras que impasibles los políticos, aquellos que se llaman de izquierdas distraen y entretienen la atención de los periodistas en discusiones bizantinas por terminologías de carácter de Estado, que solo atañen a juristas, mientras que los menos favorecidos al margen de todo cuanto ocurre en las alturas políticas sin comerlo ni beberlo se encuentran en una competitividad cada vez más salvaje donde ya no existe reglamentación y donde las ideologías parece que se ahogaron hace tiempo.

Perdidas las ilusiones, y el individualismo recluido en el egoísmo exacerbado, como en el hundimiento del Titanic todos parecen estar dispuestos a entrar en el grupo de los elegidos a costa de empujar a los demás a las profundidades del mar.

Afortunadamente todavía quedan colectivos de personas que su individualismo lo encauzan hacia lo colectivo y social, sin embargo desde hace ya algún tiempo ciudades como Barcelona carecen de un buen tejido social capaz de reconducir las injusticias institucionales, sociales y por descontados los dictados del capital, realmente todo parece muy complejo y así nos lo han hecho creer, pero en realidad no debería ser así, por que se trata, puesto que hemos nacido de "el derecho elementar a vivir".

Realmente el Repensar Barcelona no se circunscribe única y exclusivamente a la ciudad sino al modelo de vida por el que se ha apostado en buena parte de España, y el consentimiento y la impunidad de políticos y juristas que han construido leyes que permiten a los especuladores del suelo y la vivienda construir y desconstruir a su antojo especulativo sin tener en cuenta para nadar al ciudadano y su derecho a vivir. El dinero como hemos dicho antes parece que lo puede todo y por ello son capaces hasta de matar o crear vidas imposible y desesperantes lo que la prensa llama "mobbing" para tergiversa el vocabulario y no hablar con claridad ya que "mobbing" (palabra anglosajona) no es más que distorsión, chantaje, manipulación y siempre, siempre en frente de los grandes o pequeños grupos inmobiliarios están los colectivos de personas más débiles y su desconocimiento jurídico y de lo que es peor con la concomitancia de las instituciones ya sean estatales o municipales.

Así pues, Barcelona no es una excepción, la apuesta del consistorio Barcelonés por una ciudad de diseño, y en el largo proceso de transformación en que se encuentra la ciudad necesita de la concomitancia de un capital privado que naturalmente es devorador y sumamente especulativo lo que provoca el desequilibrio y la expulsión de aquellos que ya no pertenecen a la clase dominante.

La maquinaria de exclusión está en marcha y a eso le llaman "progreso", "la modernidad" para ellos consiste en no parar y en cada momento crear más y más necesidades que en definitiva debe de dar la riqueza para el mejor de los mundos hasta que naturalmente por uno u otro motivo uno deje de estar entre los privilegiados, el que caiga será reemplazado sin el menor de los escrúpulos y con la insolidaridad por bandera.

Habría que volver a plantearse ¿qué es progreso? por que actualmente no es más que caos, violencia en todos sus ambitos y muerte, nosotros si podemos y debemos estar por el progreso pero sin duda esta sociedad que nos obliga a vivir el capitalismo no puede ser progreso.

Vivimos en una "sociedad de servicios" y la poca imaginación de los políticos y empresarios hace el resto, mientras los "jetas" especuladores se frotan las manos especulando y montando y desmontando promotoras de construcción.

El eslogan "Barcelona posat guapa" no es más que un eslogan clasista y cuando un barrio es declarado "preferente de intervención urbanística" no es más que un plan para echar a los más débiles del barrio para que otros con mayor capacidad adquisitiva tomen su relevo, por lo general los hijos "un tanto sonars y modernos de la burguesía" como por ejemplo en el Raval, y los alrededores del Macba para que monten allí sus negocios en bares "Chics" o sus talleres de aprendiz de artista (eso si, con la pasta de papá) y próximamente todo parece indicar que barrios cercanos al Raval que se encuentran al otro lado del Paral·lel correrán la misma suerte.

El hecho de que Barcelona se haya convertido en una de las ciudades referentes de Europa, al menos eso nos indican las estadistas, podría ser un motivo de orgullo para aquellos que quieren ser ciudadanos pero cuando se entra en una dinámica de exclusión, es decir, cuando no todos los ciudadanos de la ciudad se sienten participe de esa historia y lentamente son arrinconados ante la pasividad de otros cegados por el nuevo estar y la venta del producto por las autoridades como el mejor de los mundos posibles, es evidentemente que nuestras vidas están cambiando, con sueldos cada vez más bajos y tercermundistas (algunos sueldos congelados hace más de 10 años) y el índice de precios cada día más alejado de los salarios, esto significa, que cada vez son más los que están comprimiendo sus vidas.

Ante esta situación de pérdida de felicidad que nos propone el feroz capital apoyado por las instituciones sólo nos cabe huir ¿quién sabe dónde?, resistir en la pobreza cada día más acuciada o vivir en el barraquísmo vertical, ante tal panorama al menos por el momento tenemos el derecho y seguramente el deber de cuestionar y analizar, "¿qué está pasando?", " y por qué hemos llegado a este extremo?" así un grupo de jóvenes y menos jóvenes de diferentes grupos sociales se propusieron llevar adelante estas jornadas de Repensar Barcelona con el animo de entender el proceso de transformación de la ciudad con sus complejidades pero con la clara intención de unificar el criterio de diferentes ciudadanos conocedores de cada una de las materias para así poder tener una visión mucho más unificada y amplia a partir de ese laberinto y entresijo de materias que encuentra su punto culminante en una especulación atroz.

Las Jornadas de "Repensar Barcelona recuperar la ciudad" es un intento, en primer lugar, de entender el porqué nos están obligando a vivir constantemente en el estrés permanente, que apenas da pie a la reflexión, para ello necesitábamos de crear un marco adecuado que nos permitiera la búsqueda del conocimiento de toda materia y cuestión que atañe a la ciudad y a sus conciudadanos y los problemas que se generan día a día en todos los ámbitos, para ello nada mejor que "Repensar Barcelona recuperar la ciudad" donde al menos por el momento se ejerce la democracia directa y pone en estrecha vinculación a diversos colectivos, todos ellos dispares entre si, pero que tienen un punto en común cuando se trata del derecho a vivir, sin distorsiones ni distorsionadores.

Ahora, ante la nueva apuesta de las "Jornadas de Repensar Barcelona Recuperar la Ciudad" por el momento se crearon tres comisiones que son:

"Comisión de documentación" que deberá tratar toda la documentación hasta hoy generada ya sea por la trascripción de ponencias así como el material audio y video acumulado, "Comisión de difusión" que tiene por objetivo acercarse a los diversos colectivos sociales para implicar a un mayor número de ellos en el proyecto así como generar con mayor agilidad toda información que generan las próximas Jornadas y "Comisión de programación" que debe diseñar una nuevas propuestas para seguir debatiendo e insistir en el análisis y en busca del conocimiento, así como también hacer eco de los diversos conflictos urbanos y sociales de actualidad en la ciudad y no tanto conocer su problemática si no que mas bien profundizar en el modo de lucha de éstos colectivos.

ARIADNA PI EXPROPIA EL LICEU

Ariadna Pi reclama la conversió del Liceu en ateneu popular o en zona verda

L'Ariadna Pi sempre li ha tingut molta tírria al Liceu. Això ha estat així en totes les encarnacions que ha conegut al llarg de dècades, especialment quan han tingut lloc al Xino i als seus voltants, com quan existí com a obrera del tèxtil i mare de família rellogada a un pis del carrer Escudellers, florista a la mateixa Rambla, meuca a Robadors, dependenta de comerç a la plaça del Pedró, immigrada primer del camp català i després de l'andalús, i fa ben poc del Magreb, vivint a una pensió de mala mort potser al carrer Ample i guanyant-se la vida fregant escales a l'Eixample.

Consti que l'aversió envers aquest edifici no s'explicava tant per les coses que s'hi feien, sinó pel tipus de personal que n'era assidu: personatges altius, inflats, superbs, desdenyosos amb la gent treballadora del barri. Els freqüentadors eren els amos, els banquers, els propietaris, els financers, els poderosos i les seves respectives esposes, les "millors cases" de Barcelona, tothom d'allò més tibat, vestits sempre amb les seves millors gales, fatxendant-se hipòcritament els uns davant dels altres…

Los jóvenes penetraron en la platea del Liceo, donde desplegaron una pancarta de protesta ante los asistentes a la ópera. / TEJEDERAS

Unas 100 jóvenes irrumpen en el teatro del Liceo para protestar contra la especulación inmobiliaria

Los manifestantes accedieron a la platea poco antes de la representación de una ópera

JESÚS GARCÍA. **Barcelona**

Un grupo de unas 100 personas irrumpió ayer en el Gran Teatro del Liceo minutos antes de la representación de una ópera de Rossini. Su objetivo: protestar por la "especulación urbanística" que, a su juicio, padece Ciutat Vella. Los manifestantes, en su mayoría jóvenes, reclaman que el teatro barcelonés se transforme "en un ateneo popular o una zona verde". Tras una primera protesta en el vestíbulo, los jóvenes lograron acceder a la sala y, desde la platea, silbaron y gritaron ante la mirada atónita de los espectadores, que esperaban el inicio del espectáculo.

La *invasión* del Liceo, que los jóvenes consideran "símbolo del poder y de la burguesía", duró apenas 15 minutos, lo justo para que los protestantes repartiesen panfletos "contra la violencia inmobiliaria y urbanística". La vistosa aventura tuvo mucho de *performance*, con albatos, disfraces, confeti y una gran dosis de ruido. La entrada de los jóvenes al vestíbulo sorprendió a los trabajadores del Liceo, que se vieron desbordados. Dos chicos se subieron a la barandilla de la escalinata principal para colgar, entre dos columnas jónicas, una pancarta que rezaba: "Liceo zona verde". Otro soltó un gallo en medio del alboroto generalizado.

En un momento dado, la avanzadilla del grupo subió por una de las escaleras laterales y la masa les siguió. A través de los accesos, penetraron en el *sanctasanctórum* del Liceo. En la platea, desplegaron una pancarta en la que reclamaban la expropiación del Liceo, que ya es un edificio público. Los espectadores que llenaban el patio de butacas a la espera de que comenzase la representación de *Semiramide*, de Gioacchino Rossini, observaban la escena. Algunos evitaron reprender a los manifestantes: "son cosas de jóvenes", decían. Pero otros insistían en reivindicar su derecho a disfrutar de la ópera, que debía haber comenzado a las 20.30 horas.

Después de gritar "¡no a la especulación!", los jóvenes abandonaron pacíficamente el teatro y se reunieron unos minutos en La Rambla. Para entonces, los Mossos d'Esquadra ya se habían desplegado. Ocho agentes tomaron posiciones en la entrada del teatro para evitar nuevas incursiones. Los manifestantes, que habían sido avisados por mensajes de móvil y correos electrónicos, habían conseguido eludir a la policía en su entrada al teatro. A la salida, uno comentaba: "Bueno, pues ya hemos visto el Liceo".

Doncs bé, comptant amb que una bona part de la gent que hi va ara a Liceu és bàsicament la que sempre hi ha anat i que entre ells hi ha els responsables polítics i econòmics de l'estructural violència urbanística que patim -i contra la qual aquests dies s'està en lluita-, l'Ariadna ha pensat que seria una idea avinent amb les circumstàncies expropiar-lo per convertir-lo en, posem per cas, un ateneu popular -on es podrien continuar desenvolupant les mateixes activitats que fins ara, sols que amb un públic més digne i sensible (com els obrers que el 1936 lluïen el seu millor vestit per anar als concerts gratuïts de música clàssica del Palau Nacional de Montjuïc)—o, si aquesta opció no és viable, enderrocar l'edifici i aprofitar el solar per fer-hi una zona verda, amb jardinets i gronxadors i tobogans per a que juguin els infants del barri, i la gent gran i els joves i les famílies s'hi trobin per fer petar la xerrada.

Així doncs, ahir Ariadna Pi va decidir, en companyia de dos-cents amics i amigues, executar l'ordre de desnonament dictada contra el Cercle del Liceu com una contribució al combat contra els abusos immobiliaris -ampliació de l'estació de Sants, Bon Pastor, Tres Turons, Pla Caufec a Collserola, Can Ricart a Poble Nou, mòbing a Gràcia i la Barceloneta..., ben a prop d'allà l'illa Robadors o el Forat de la Vergonya. De pas, l'Ariadna ha volgut retre homenatge a l'Ovidi Montllor i als Germans Marx —l'Ariadna se'ls estima tots quatre!—, que van expressar en una cançó i una pel·lícula respectivament un punt de vista sobre el tema similar al seu.

En el decurs del desallotjament, la nit del proppassat dijous 24 de novembre, l'Ariadna i la turba que l'acompanyava van tenir l'oportunitat de dir-li a la cara a tota aquella gent tan guapa i tan elegant: "Mireu-vos. Diuen que sou les 'bones famílies', però sou gentussa! Nosaltres sí que som de bona família, de la millor! Vo-saltres sou els de sempre. I nosaltres també! Com diu l'Ovidi, som allò que vosaltres anomeneu 'els altres'. Us creieu l''alta societat', però nosaltres us depassem de llarg, perquè nosaltres som la vida. I la llibertat."

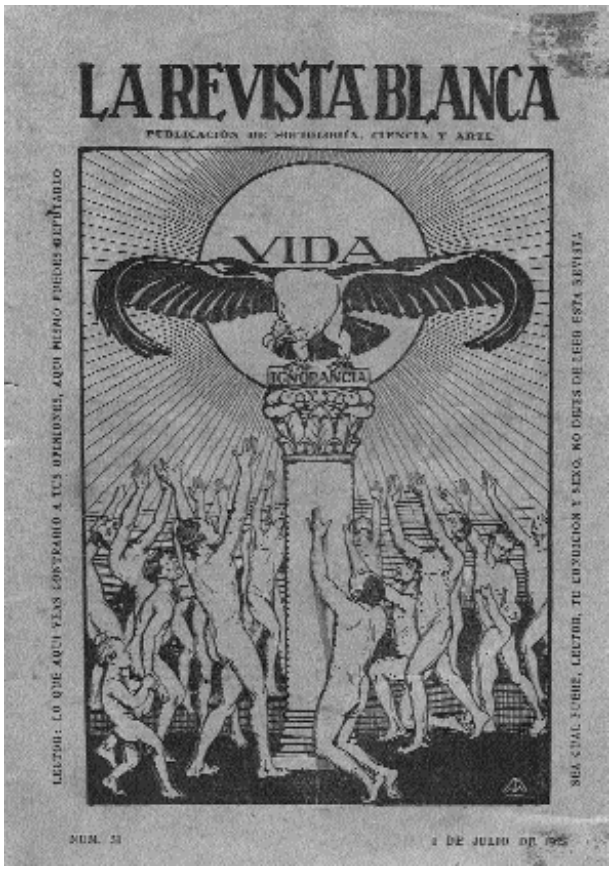

UN BREU APROPAMENT AL NATURISME LLIBERTARI III

Complementarietat entre anarquisme i naturisme

L'article que avui presentem "Generación Consciente" (1924) de l'Isaac Puente, és el tercer de la serie i ens il.lustrarà envers l'anomenada complementarietat entre anarquisme i naturisme la qual, sense la visió trascendent de l'anterior article, diferència entre l'àmbit de l'esser social i el de l'esser viu però fent palesa una idèntica finalitat i la seva necessaria convergència.

"Generación Consciente" no està reproduït en tota la seva extensió, encara que hem procurat reflectir l'esmentada complementarietat dins del conjunt del pensament de Puente als anys primerencs de la dictadura d'en Primo de Rivera.

De l'Isaac Puente (1896-1936), el metge de Maeztu, poca cosa es pot dir que no s'hagi expresat abans en aquestes mateixes pagines, només remarcar, en aquest cas, la seva tasca com a metge naturista i dur crític de la institució mèdica de la seva època.

En Puente va popularitzar el seudónim "Un Médico Rural" a la revista Generación Consciente que uns anys després va ser Estudios.

Josep Maria Roselló

GENERACIÓN CONSCIENTE

La regeneración y redención humana han de fundamentarse en la regeneración y redención del individuo, el que, ha de empezar por conquistar su auto-independencia, por regenerarse corporal, al par que psíquicamente, por formar y pulir las facetas de su personalidad; debe comenzar por ser digno del ideal que abraza y de la colectividad que desea; y este milagro no puede esperarse como una virtud del ideal; sobre los instintos, como sobre las pasiones y sentimientos, es decir, sobre el pozo de bestialidad que conservamos heredado de nuestros antecesores, no tienen influencia las ideas que se profesan; la liberación de ese sedimento que con tanta frecuencia se adueña de nosotros, es tarea de cultivo, de disciplina intelectual; conquistado este primer baluarte, habremos dado a la obra libertaria su base más sólida.

Nos seduce todo lo que halaga nuestra pereza, lo que nos soluciona una necesidad con el menor incomodo posible. Este pretexto que encuentra nuestra pereza

para permitirnos continuar inactivos, el gran comodín mental, obedece, en la ciencia, al vértigo que produce su extensión, que exige toda una existencia de estudio para abarcarla; limita uno su cultura general so pretexto de profundizar en un determinado sector de conocimientos; en nuestra conducta moral, practicamos una virtud, nos especializamos en ella, para ahorrarnos la práctica de las demás; y en el terreno ideológico, la incertidumbre que engendran los múltiples caminos que lo cruzan, nos hace alistarnos en un grupo y seguir —uno más en el rebaño— la dirección de los demás; es el miedo a caminar a campo traviesa.

El especialismo engendra criterios estrechos, herméticos, fanáticos y sectarios; es la desorientación en la ciencia y en las ideas; desde el interior de la galería mental del especialismo, vese el mundo por un agujero; no se abarca más que un trozo del extenso panorama, y los juicios así formados no pueden menos de adolecer de esta limitación. En lo moral, solo nos parece bueno el que practica nuestra misma virtud; todas las demás virtudes se nos antojan monstruosas. Encallejonados en el especialismo, no es posible la mutua comprensión, ni el mutuo acuerdo, es preciso que salgamos al campo, a la llanura inmensa para entendernos.

La especialización, además, propende a la rutina, al sometimiento a la costumbre, al maquinismo de nuestras acciones, que es lo más opuesto a la vida consciente que propugnamos.

Anarquismo y Naturismo. Los considero, aunque amplios, como dos especialismos ideológicos; compatibles: por su finalidad idéntica, -la supresión del dolor humano —y por su parentesco filosófico; ya que los dos coinciden en atribuir al sufrimiento (esclavitud o enfermedad) la misma motivación (apartamiento de la Naturaleza, transgresión de sus dictados, viciamiento del ambiente) y en confiar el remedio al descuaje de las raíces. Y complementarios puesto que se ocupan de aspectos distintos, -el uno redime al ser vivo, el otro al ser social-; tan sólo están en pugna cuando aislados, cada uno en su casilla, tratan de imponer sus respectivos puntos de vista.

La superioridad de estos dos idearios, sobre cualquier otro de los profesados por el hombre, radica en la disciplina a que someten los actos (sociales uno, y corporales el otro) del que los profesa, (no, del que dice profesarlos), el entrenamiento consciente en que los ejercita, la amplitud de miras que conservan, aun dentro del sectarismo de la "especialidad", y la exaltación de su humanismo.

Estos dos sistemas filosóficos son, por sus sectarios, considerados como ideales de término, con gran perjuicio para ambos; yo creo que salen ganando más, considerados como ideales de paso, como instrumentos que preparan el triunfo del supremo ideal humano; de aquí la ventaja de conservar en ellos la libertad de pensar y la visión de conjunto, de no cegarnos por el fanatismo.

Hay quien va a las ideas conducido por un móvil más o menos egoísta, considerándolas como una meta, como una cúspide, como un punto de descanso a la inquietud; tal, por ejemplo, el enfermo que busca su curación en el Naturismo, y el proletario que acude al anarquismo, como un náufrago a la tabla salvadora; éstos llevan muchas probabilidades de conformarse con la solución de su problema individual, o de cuidarse de él únicamente. Pero hay otros que abrazan la idea como una antorcha para alumbrar su sendero que se pierde en la lejanía, como un airón que tremolar al viento, como un báculo para ayudarnos en la marcha sin fin hacia el ideal inalcanzable; han llegado, al naturismo como al anarquismo, guiados por la luz de la verdad; en seguimiento de la bondad y la belleza; entre unos y otros, el acuerdo no puede ser más que aparente, su parecido está sólo en la etiqueta pues en el fondo les separa un profundo abismo.

Hay un problema inaplazable e insoslayable, palpitante, que demanda con urgencia su eficaz solución, hurgando con su crudeza en las fibras estremecidas de nuestra sentimentalidad; es la esclavitud económica con sus frutos sazonados: la miseria, la mesa sin pan, el hogar sin aire y sin sol, el agobiador trabajo y los cerebros yermos.

Escollo en que naufraga todo empeño redentor, fragua donde se forjan las cadenas de las otras esclavitudes y matriz donde se engendran las enfermedades más crueles, no puede menos de merecer la atención despierta del naturismo y del anarquismo, y de concentrar en sí todo el esfuerzo liberador de estos ideales; ellos, con preferencia a todo otro sistema redentor, han de tender a solucionarlo con la premura máxima, pues han de recorrer el más largo sendero.

¡Generaciones conscientes! Hombres que demuestran en sus obras que lo son; que no imitan lo que ven, que no se someten a la costumbre sino luego de haberla interrogado, que no se pliegan a una pasión, ni se esclavicen a una víscera, sino luego de ver a donde les conduce; conocedores de su sicología para poder desenmascarar al inconsciente cuando se disfrace de razonable. Esta es la obra a que consagramos nuestro esfuerzo.

Son nuestros auxiliares: La Eugénica, ciencia que trata de juntar en los generadores las más óptimas condiciones a fin de lograr descendencia sana, robusta y fuerte.

La procreación consciente a cuya difusión se viene consagrando ésta Revista.

La pedagogía y la puericultura, ciencias del niño, encaminadas al cultivo racional de todas sus posibilidades físicas e intelectuales.

Y el Naturismo, que además de ideal filosófico, es culto de salud y de vida, y sistema médico (prevención y curación de la enfermedad) cuya superioridad sobre la medicina oficial trataré de demostrar en estos artículos de divulgación que comienzo con el presente.

Empecemos por hacer conscientes los actos voluntarios de nuestra vida vegetativa; ello nos servirá de provechoso entrenamiento y beneficiará saludablemente nuestros organismos que forman el "Substractum" del ser intelectivo de que nos vanagloriamos.

Un Médico Rural
(Generación Consciente,
núm. 15, octubre 1924, Alcoi (Alacant)

RESEÑAS

ODIO LAS MAÑANAS

Jean Marc Rouillan
Editorial. Llaüt
Barcelona 2004

Jean Marc Rouillan (Auch, 1952) integrante del MIL, de los GARI y luego de Action Directe, está encarcelado a perpetuidad desde 1987.Es autor de *Prolétaire précaire Notes & réflexions sur le nouveau sujet de classe* (con Joëlle Aubron, Nathalie Ménigon y Régis Shchleicher), Acrate, 2001; *Paul des Épinettes ou la Myxomatose panoptique,* L'insomniaque & Agnès Viénot-éditions,2002; *Glucksamschlipszig:Le Roman du GLUK* L'Esprit frappeur, 2003; lettre à Jules, Agone, 2004. Su obra *Je bais les matins, Denoël, 2001,* ha sido traducida y publicada en Portugal, Italia y Grecia.

Escribo para no reventar, por temor a la muerte lenta y a la gangrena de la amnesía, en la que se pudre toda una generación, (...) Escribo mientras noto cómo me sube por dentro la bomba de explosión retardada de estos años de soledad (...) Escribo porque todavía no se me ha ocurrido nada mejor para matar definitivamente las mañanas carcelarias. O porque no he tenido valor para hacerlo. Escribo para que esas mañanas sin vida se encarcelen y se hundan en el dolor de las palabras y de su frágil arquitectura.

MORIR A FUEGO LENTO

Jean Marc Rouillan

Por más que los gobernantes alcen muros cada vez más altos, fortifiquen con alambradas las zonas prohibidas y desplacen los centros penitenciarios hacia las periferias y hacia territorios cada vez más alejados, el lugar de lo carcelario crece en el corazón de las soc! iedades posmodernas. Claro que, sumergidos en la hipocresía ambiente, la inmensa mayoría de nuestros conciudadanos se contenta con no ver ni saber nada de esos centros de la barbarie contemporánea. Además, para que la cárcel abandone radicalmente el ámbito de lo visible, en siniestras oficinas los funcionarios estudian ya planos de prisiones subterráneas... ¡y por qué no en la luna! Alain Brossat en su libro ´Pour en finir avec la prison´ hacía esta abrumadora constatación: "No sólo por el recuerdo de Auschwitz e Hiroshima medirá la humanidad futura la distancia que nos separaba de ella. También lo hará por el hecho de que, al lado de esos lugares que dan fe del furor exterminador que se apoderó del siglo XX, cubrimos de forma muy duradera la superficie del planeta con esos lugares banales del encierro penal que son otras tantas fábricas de subhumanidad, sustraída no sólo del mundo común, sino mutilada y destruida, abandonada y al tiempo expuesta sin tregua como tributo del Estado".

Los postulados de la cárcel para todo y la tolerancia cero, que dominan el auge carcelario de los últimos veinte años, no salen ex nihilo de las mentes enfermas de la revolución neoconservadora estadounidense ni se difunden en los países industriales por simple moda reaccionaria y mimetismo empresarial. En todo momento, el ´vigilar y castigar´ descrito por el filósofo Michel Foucault ha estado imbricado con los desarrollos caóticos del capitalismo y con su imperativo de imponer normas de forma masiva. Así, el panóptico carcelario apareció en el siglo XIX con la revolución industrial. El encierro en celdas remitía al trabajo del obrero en su puesto, en su grado más alto de vigilancia, y a la amenaza permanente que constituía en caso de rebelión. Y hoy es imposible desconectar las derivas penitenciarias del nuevo modo de producir, de las desigualdades abismales y del apartheid de la sociedad neoliberal.

La superpoblación y pauperización galopante de la poblaci! ón penal, la creciente prolongación de las penas, las violencias físicas y psicológicas ejercidas en nombre del restablecimiento de la autoridad... y los demás aspectos de la detención actual remiten a la precarización del trabajo y a la necesidad de controlar las clases peligrosas. Por ello, lo esencial de la misión penitenciaria se resume en la exclusión de un número cada vez mayor de pobres y rebeldes al orden establecido y en la reducción por todos los medios de los costes de ese encierro. En la mayor parte de países europeos, el número de reclusos casi se ha duplicado en algunos años y, de forma paralela, los gastos diarios por persona no dejan de disminuir. Las subvenciones se dirigen en esencia al ámbito de la seguridad de los establecimientos. Son numerosas las cárceles donde unas estructuras habitables provisionales ocupan los antiguos terrenos de deporte y patios de paseo. La mayoría de los programas de educación y las actividades socioculturales han desaparecido o son fina! nciadas sólo por los detenidos o por organismos no estatales. Todos los ámbitos de lo cotidiano son puestos en cuestión, la calidad de los cuidados médicos, la alimentación, las condiciones de alojamiento e higiene, el número de paseos así como las horas de locutorio. En la mayor parte del territorio, las leyes que rigen el encierro sólo se respetan en parte. El nivel de vida (o de supervivencia, como se quiera) ha caído en picado en pocos años y, desde hace cuatro, a una velocidad de vértigo.

Para comprender cómo se ve privada la opinión francesa de un verdadero debate sobre la barbarie y la utilidad carcelaria y sobre el modo en que se establece el consenso securitario, conviene ante todo superar la cantinela ideológica que glorifica al país fundador de los ´derechos humanos´. Y, para ello, citaré sólo dos ejemplos his-

tóricos de la obra civilizadora francesa en los ámbitos del encierro: uno, el exterminio en los penales coloniales, donde murieron decenas de miles de reclu! sos deportados antes del cumplimiento de sus penas; y dos, durante el régimen de Vichy (por no hablar de la colaboración sin fisuras de la administración penitenciaria con el ocupante nazi) las medidas inspiradas por los axiomas eugenésicos que aseguraron la eliminación de dos tercios de los enfermos internados en asilos psiquiátricos.

Y hoy se establecen insidiosamente mecanismos similares. El conjunto de las estructuras de poder contribuye a la huida hacia adelante de la seguridad. El endurecimiento penal y penitenciario se dinamiza con el coqueteo con las fuerzas más conservadoras. Las medidas se decretan tras campañas publicitarias orquestadas por los medios de comunicación aprovechando sucesos espectaculares. Los anuncios populistas del acorralado régimen chiraquiano responden al golpe por golpe. El resto de la clase política prefiere mirar hacia otro lado. Y, en el corazón de lo penitenciario, el poder y la ferocidad funcionariales se organizan en sindicatos corporativistas ultraconservadores.

En consecuencia, la vuelta de tuerca que oprime a la población encarcelada parece no tener fondo. Todos los meses se anuncian nuevas restricciones. Las conquistas obtenidas tras las grandes revueltas de principio de los años setenta —en la época en que Michel Foucault animaba el apoyo político a los reclusos en lucha— se han desmantelado de modo sistemático. La aplicación de las penas y el sistema carcelario francés en su inexorable regresión amenazan por acabar reproduciendo la catástrofe penitenciaria de un estado estadounidense como California.

Por dar un solo ejemplo, plantearé el problema de la reclusión criminal a perpetuidad. Creo que por medio de él se ve claramente el engranaje actual. Con el culto de las víctimas, al orden securitario le cuesta cada vez más aceptar la liberación de los reclusos. Ya se elevan algunas voces para reclamar la pena real y definitiva. Y otros expertos proyectan la instauración del confinamiento, la pena después de la pena, creando centros de exclusión donde los antiguos detenidos acabarían su vida apartados de la sociedad. Es inútil subrayar que tales reflexiones atacan directamente la noción constitucional de reinserción de los condenados. En dos décadas, la pena media cumplida ha pasado de 18 a 26 años. La liberación de Lucien Léger tras 42 años de encierro ilustra la situación.

Ya no es raro cruzarse en las galerías con viejos reclusos que han cumplido casi treinta años. Al tiempo, los tribunales dictan cada vez más penas a perpetuidad y penas más allá de la dimensión humana. En consecuencia, el personal de vigilancia reclama medidas excepcionales para custodiar a hombres sin esperanza de liberación. Además del endurecimiento de lo cotidiano en el caso de ciertas detenciones, también exigen su militarización.

Y así, gradualmente, la muerte lenta ha acabado por ocupar el lugar del patíbulo. Esta guillotina seca se corresponde con nu! estra época bárbara que se ofusca con la visión de la sangre. El exterminio se basa en la nueva filosofía para las penas largas: el morir a fuego lento. Los detenidos envejecen, enferman y mueren.

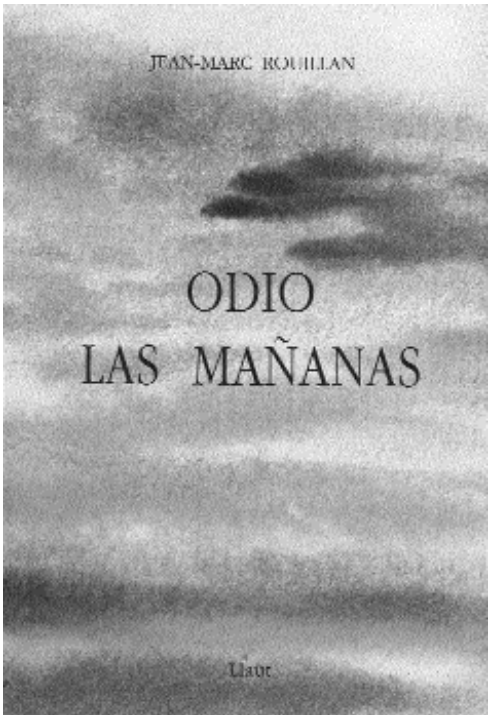

Nada más natural. Así, Yves Maupetit, el último condenado a muerte indultado algunas semanas antes de su ejecución, no volvió a ver el exterior; murió en el hospital penitenciario de Marsella tras años de cárcel. Y podría citar centenares de ejemplos, frente a las cifras de fallecimientos sistemáticamente falsificadas por las autoridades. Los funcionarios se las apañan para levantar el cerrojo del moribundo algunas horas antes de su último suspiro. De ese modo, los cadáveres no enturbian las estadísticas. Y la fábrica devoradora de hombres puede funcionar con toda tranquilidad. Y por eso desde hace algunos años los centros penitenciarios de este ´hermoso país´ han sido rebautizados: los eliminatorios de la República.

TRADUCCIÓN
JUAN GABRIEL LÓPEZ GUIX

CATÁLOGO DE PUBLICACIONES, FOLLETOS Y DOCUMENTOS ANARQUISTAS ESPAÑOLES 1890-1939 Colección Archivo II

Federación Libertaria Argentina (FLA)
Biblioteca Archivo
de Estudios Libertarios (BAEL)

Editorial Reconstruir, Buenos Aires 2005

Después del magnifico trabajo realizado por los compañeros de la Biblioteca Archivo de Estudios Libertarios (BAEL) sobre las publicaciones anarquistas argentinas del periodo 1890-1945 (Colección Archivo I), ahora nos llega otro, excelente en su ejecución, y que nos ha lle-

nado de satisfacción ya que se trata de un catálogo de las publicaciones, folletos y documentos anarquistas editados en España entre 1890 y 1939.

La Federación Libertaria Argentina (FLA) a lo largo de su larga trayectoria generó, como no podía ser de otra manera, un rico archivo histórico cuya importancia la podemos ver ahora a través de estos catálogos. Aquellos primeros militantes de la FLA que cruzaron el charco para venir a luchar a la España revolucionaria contra el fascismo, crearon vínculos a ambos lados del Atlántico que no solo se lleno de vivencias, recuerdos y sentimientos, sino también de intercambio de materiales a través de libros, folletos, cartas, memorias, publicaciones, etc.

Son muchos los compañeros argentinos que llegaron hasta aquí y a ellos se debe, en gran parte, los materiales presentados en este catálogo, quisiéramos destacar, sin desvalorar a nadie, a José Grumfeld, Jacobo Prince y sobretodo a Jacoco Maguid, también conocido como Jacinto Cimazo, a quien tuvimos la posibilidad de conocer en el encuentro "Anarquisme: Exposició Internacional" en Barcelona en 1992.

La tradición libertaria de primero amontonar materiales, luego clasificarlos y por último catalogarlos no ha pasado en la mayoría de los casos de su segunda fase. Por eso el mérito de este trabajo es doble, primero por alcanzar la tercera fase y luego, por poner esos materiales a disposición del público en general.

Los compañeros de la BAEL no han estado solos y han contado con el apoyo de personas y entidades, como es el caso de la Fundación Anselmo Lorenzo de Madrid y del propio Centro de Documentació Històrico-Social/Ateneo Enciclopèdic Popular. Asimismo contaron con la colaboración de la gente de la Biblioteca José Ingenieros de Buenos Aires, cuyo archivo también sale reflejado en este catálogo.

Respecto al contenido del catálogo, en primer lugar hay que hacer mención de las publicaciones, ahí encontramos, además de la reproducción de la portada de cada título, una reseña con los datos más significativos (periodo, editor, números, colaboradores, etc), más la tendencia, quién la dirigía y muchos otros aspectos que la complementan. Luego se detallan todos los números que se encuentra en el archivo de BAEL, entre ellos quisiéramos destacar las colecciones de La Revista Blanca, el Boletín de la Escuela Moderna, Estudios, Etica,

Generación Consciente y Tierra y Libertad hasta 1936. El periodo de guerra se reseña aparte con 45 publicaciones, con una colección bastante completa del portavoz de la CNT Solidaridad Obrera hasta noviembre de 1938.

El siguiente apartado se dedica a "Estampas y volantes anarquistas", aquí encontramos albums, grabados, dibujos (como por ejemplo el magnifico "Estampas de la Revolución Española") y volantes (casi todas ellas de las Juventudes Libertarias).

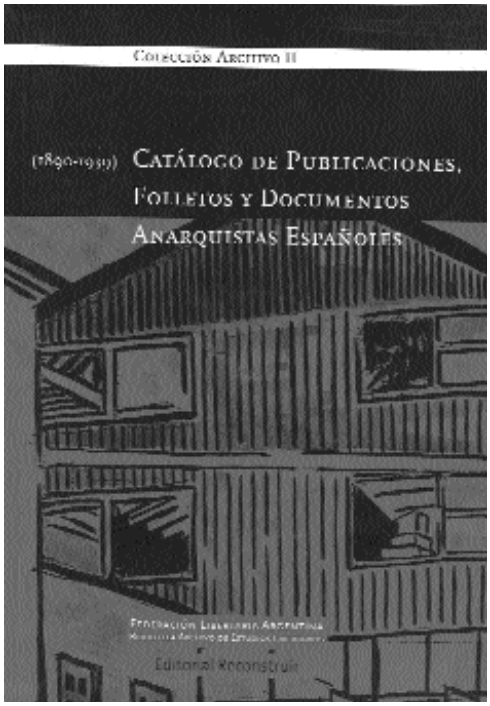

Un tercer apartado es el de "Folletos anarquistas españoles" con una espléndida introducción de Liliana Jofre, que nos adentra en el rico mundo cultural ácrata. Dividido en varios periodos (1890-1909, 1920-1929 y 1930-1939) se reseñan tanto los clásicos pensadores anarquistas como las colecciones de "La novela ideal", "La novela social" o "La novela libre". A destacar la importante colección de folletos de la Biblioteca Estudios de Valencia.

Por último, nos encontramos con la agradable sorpresa del apartado "Documentos". Digo sorpresa porqué nadie o casi nadie, hasta la fecha, nos había proporcionado un catálogo de esos materiales. Previo a un índice "temático, geográfico y onomástico", qué buena idea!, aparecen los documentos divididos por el órgano que lo produce: CNT, FAI, JJLL, Movimiento Libertario, SIA, FACA (Federación Anarco Comunista Argentina), entre otros.

Cartas, informes, circulares, memorias, etc forman el grueso de este apartado que nos permite, por primera vez, conocer algunos de los intercambios que se produjeron entre anarquistas argentinos y españoles. Quisiera remarcar en este apartado la impresionante correspondencia de Jacobo Prince, que actuó en la Guerra Civil como delegado de la FACA. Se completa el libro con un anexo sobre "Publicaciones españolas no anarquistas", donde encontramos una gran variedad de diarios, revistas y boletines que van desde la UGT y portavoces de comunistas o republicanos, hasta revistas de la Generalitat, órganos naturistas o de las Milicias Populares.

En definitiva un trabajo remarcable, voluntario, dentro de la mejor tradición libertaria y que nos acerca un poco más a ese diverso y rico mundo cultural del movimiento anarquista.

Carles Sanz

La guerra de España Paradigma de una revolución

Abel Paz

Editorial Flor del Viento Barcelona 2005

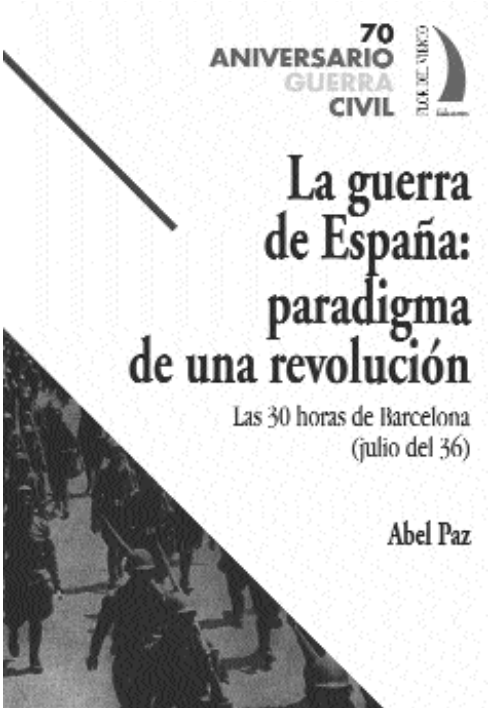

Abel Paz, uno de los pocos protagonistas de nuestra Guerra Civil que siguen entre nosotos, da en estos textos inéditos en España, una visión de lo que fueron los días anteriores al golpe de Estado militar del 36 y lo acontecido en Barcelona durante las primeras 30 horas de aquel fatídico domingo 19 de julio.

Junto a una cronología, del 31 al 39, que cierra la introducción que como el título *Guerre d'Espagne* se publicó en París en 1997, la crónica de las 30 horas en Barcelona, desde los antecedentes de la sublevación fascista, hasta las luchas en la plaza de Cataluña y Atarazanas el 20 de julio, publicada con el título *Paradigma de una revolución* en París, en 1967, acompañan estos textos un Prefacio de Federica Montseny y una colección de acuarelas a color realizadas por el pintor SIM, seudónimo de José Luis Rey Vila y cedidas por el Ateneo Enciclopé-dico Popular de Barcelona

Plaguetes del Raval

Gabriel Buades i Pons
Pol·len Llibertari
Edició de l'Associació Cultural Índex
i Edicions El Moixet Demagog

Gabriel Buades i Pons, de Can Sot, va néixer a Inca el 1903. De família pagesa, ben aviat es va posar a fer feina de fuster i després de sabater, ofici que exercí la resta de la seva vida. Autodidacte, va ensenyar sa germana a llegir i a escriure. Va ingressar en el sindicat anarquista La Indústria i va participar en la vaga general de subsistències a Inca (1919). En 1921 apareix com a subscriptor de "Cultura Obrera", publicació amb la qual col·laborarà més tard. Va emigrar a França el 1929, a conseqüència de la repressió de la dictadura monàrquica, i s'establí com a sabater en un taller dels germans Llobera, prop de l'Arc del Triomf parisenc. En l'exili francès es va familiaritzar amb els autors llibertaris (Kropotkin, Proudhon. Bakunin) i altres escriptors socials, referents que després utilitzarà en els seus articles en la premsa mallorquina. En 1931, amb la República, torna a Mallorca ben imbüit del pensament anarquista, s'afilia a la Confederació Nacional del Tre-ball, i col·labora activament en "Cultura Obrera"(sota el pseudònim d'Enjolràs), "Avance", "Adelante" i "La Revista Blanca"; on tracta principalment temes sobre la situació obrera i l'atur, la denúncia del Poder i els seus instruments (L'Església, l'Estat, l'Exèrcit i la democràcia burguesa republicana), la revolució social i la importància de la cultura com a eina de transformació revolucionaria. En 1932 és elegit secretari del sindicat La Justícia. Va ser empresonat el 1934 per mor de la revolució d'Astúries. El 1935, va fundar l'Ateneu llibertari de la Justícia (carrer del Palmer, 46 d'Inca), un ateneu que comptava amb biblioteca, companyia teatral i cor musical, i del qual va ser secretari.El 19 de juliol de 1936 va ser detingut juntament amb els seus germans Tomeu i Francesc, Gabriel i Francesc, després de passar per un vaixell presó van ser tancats a Can Mir i finalment, a la presó situada al Claustre de Sant Domènec d'Inca. El seu cas va ser sobresegut dues vegades, fins que un jutge va revocar les sentències, i va ser afusellat el 22 de juliol de 1938. Va deixar vídua i fill. Frances Buades, son germà també anarquista, va patir set anys d'empresonament i un desterrament a València; va morir el 1986.

Albert Herranz.

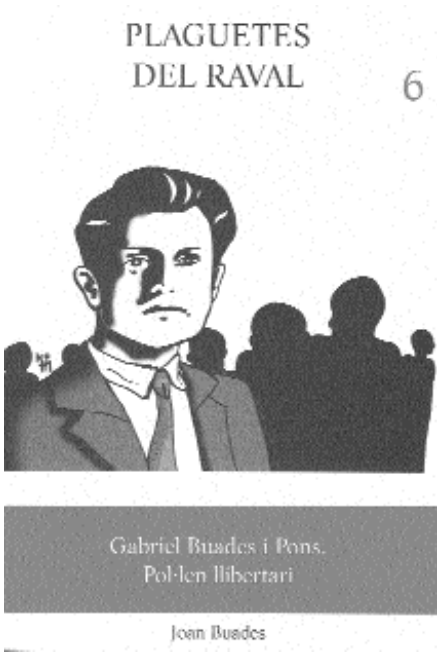

Dictadura y Transición
La España Lampedusiana

I La dictadura franquista 1939-1975

II La monarquía parlamentaria

Bernat Muniesa

Publicacions i Edicions Universitat Barcelona, 2005

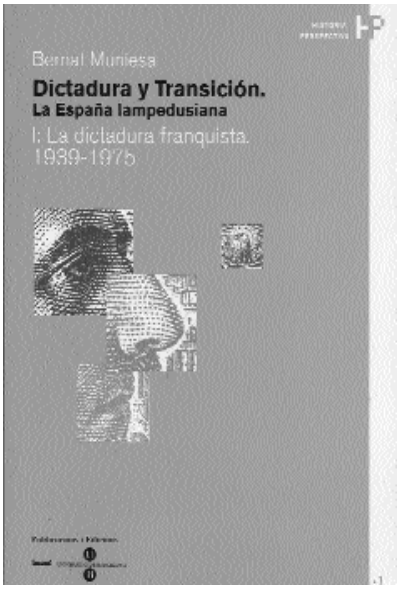

Esta obra agrupa dos de los periodos cruciales de la historia del Estado español: **La dictadura fran-quista y la mo-narquía parlamentaría** nacida del proceso conocido como la Transición, es decir, desde 1939 hasta los albores del siglo XXI. Tema, el de la Transición, que ocupa un espacio central en el conjunto y sobre el que reposa el subtítulo adoptado: La españa lampedusiana, que el lector sabrá interpretar. Sus contenidos historiográficos rebsan el mero nivel de manual, que también lo es, para inscribirse en una perpectiva interpretativa crítica, liberada de los compromisos circunstanciales que, en muchas ocasiones, se le imponen ao se autoimpone el historiador. Por tanto, su destino, que fundamentalmente se orienta hacia el alumnado universitario, también se abre al ámbito del lector sensible hacia un pasado condicionante de un presente en el que se encuentra inmerso como ciudadano.

Muerto el dictador Francisco Franco, el sector pragmático de la Dictadura, los evolucionistas, según el léxico de la época, con la familía Borbón al frente, entendieron que la continuidad coronada era inviable en una Europa occidental regida por la democracia liberal, condición para participar del proceso comunitario. Proyec-taron un régimen político homologable y abierto a un sector de la oposición, hasta entonces perseguida, encarcelada y fusilada, que lo aceptó: legitimó la Dictadura histórica y jurídicamente, asimiló la Monarquía como forma de Estado y desmovilizó a las fuerzas sociales que combatían al franquismo:*que todo cambie para que todo siga igual.*Crisis de identidades políticas y desmemoria serían consecuencias de un proceso que para unos se cerró con la Constitución (1979), para otros con el acceso del PSOE al Gobierno (1982), y para otros más aún sigue abierto por no haber cancelado el franquismo. El lector hallará aquí elementos para construirse un criterio propio, junto a datsos (elecciones habidas desde 1977 y nóminas de los Go-biernos sucedidos), inéditos en otros trabajos que abordan la misma temática.

El Banquete de la Vida

Anselmo Lorenzo

Editorial Sintra www.editorialsintra.com

Colección Redescubrir. Barcelona 2006

Ante todo Lorenzo Asperilla toma como base algo esencial como es la vida a partir de un hecho fundamental y simple como es "el hecho de nacer", y el derecho a vivirla de todo ser ya sea animal o planta, y lo podemos entender como el respeto de los unos con los otros a partir de ese punto, acompañado del trabajo y el conocimiento acumulado de todos los tiempos entendemos que no puede ser patrimonio exclusivo de unos sobre otros, de aquí parte la lucha por la existencia, "la lucha por la vida "que no puede ser interpretada como lo hicieron las sociedades Victorianas del siglo XIX al interpretar a Darwin como lo hicieron y pasando por alto otras partes de su obra como la "Concordia para la existencia". En definitiva sentar las bases de la sociedad en que nos toca vivir en el "apoyo mutuo no obligatorio " es decir, en el libre acuerdo de las personas y los pueblos por que en definitiva todos somos herederos del "Patrimonio Universal Acumulado".

Así nos dice Lorenzo que "El tema del derecho a vivir no lo plantea jamás la naturaleza, porque lo tiene resuelto de toda la eternidad; únicamente lo plantea el hombre debido a que ha hecho leyes a capricho para sancionar injusticias". Así pues, nadie elige nacer, pero puesto que lo hacemos, todos adquirimos los mismos derechos de ser, pero evidentemente nacemos libremente sin saber que la libertad hoy está cada día más recortada, reglamentada y en última instancia prohibida por que por un extraño motivo la libertad parece que arremete contra esta sociedad y solo es justificable si va acompañada del materialismo. Pero para nosotros esa Libertad tan cacareada solo puede adquirir sentido si a su lado está la balanza de la Justicia Social, a partir de la igualdad en todos los sentidos, de las personas y respecto a su entorno, el aire, el agua, la tierra es patrimonio de todos es decir, a la naturaleza ni se la compra ni se la vende

Así pues, hay que redescubrir el camino de los valores éticos perdidos, donde de alguna manera se estimule la generosidad de las personas que consagran su vida a recuperar los pasos perdidos en la emancipación de los pueblos en un intento de reivindicar el "Patrimonio Universal Acumulado" exclusivamente para todos y no para una casta de privilegiados protegidos cultural y materialmente.

Anselmo Lorenzo nos proporciono ahora hace cien años una herramienta de fino texto y fácil comprensión para poder tener elementos de juicio a la hora de comprender que diez décadas después el hombre no puede continuar por ese camino de obcecado materialismo y despilfarro y que cuanto menos hay que construir una sociedad diferente que revise todas las necesidades que el hombre "moderno" se ha creado, por que sin duda este sistema solo nos conduce al caos y a la muerte.

En definitiva hay otra manera de entender la vida donde prime lo individual desde lo colectivo, por que si se continúa como hasta ahora allanando el camino de los especuladores, aquellos que por su afán y codicia no guardan ningún respeto al otro y solo la propia naturaleza será quien diga basta.

LA LUCHA POR BARCELONA

Clase, cultura y conflicto 1898-1937

Por CHRIS EALHAM

Alianza 2005 pág. 384

Constantemente se están editando libros sobre Barcelona, que a todos aquellos que nos apasiona la ciudad donde por azar hemos nacido y tratamos de desarrollarnos como personas y nos gusta hurgar en su pasado quizá para conocernos mejor o para entender el presente o mejor aventurarnos en el futuro como Jonathan Swith en el país de los gigantes a cada cuatro paso descubrimos que una y otra vez nos ocultan o tergiversan nuestro propio pasado, aquel que construyeron nuestro abuelos creyendo que era posible un mundo basado en el apoyo mutuo.

Pero hoy sin duda tenemos la ocasión de tener entre manos un libro que entendemos que no se trata de uno más, me estoy refiriendo al trabajo que recientemente a publicado en castellano el historiador británico Chris Ealham "La lucha por Barcelona clase, cultura y conflicto 1898-1937" en Alianza /ensayo.

El hecho de no ser barcelonés quizá le haya servido para ver la ciudad desde un plano superior y en un principio alejado de sus barrios de los que él tanto incide un su trabajo. Entender la historia desde la sociología y antropología, y elevarla a la categoría de Cátedra nunca ha estado bien vista por el Academicismo algo así como legitimizar los sentimientos, las sensaciones y las vicisitudes de todo un pueblo que sólo una Universidad Popular como las que en un tiempo propiciaban entidades como el Ateneu Enciclopèdic Popular pueden llegar a entender y estimular para continuar en esa línea que sin duda ayuda a los hombres y mujeres de barrio a recuperar esos barrios de los que Ealham tanto hincapié hace, donde nace la Solidaridad no cristiana, esa Solidaridad de "Apoyo mutuo" de que Kropotkin tanto nos hablo y en el compartir cotidiano del día a día que tanto hoy echamos a faltar.

Barcelona esa conurbación urbana que siempre a necesitado de eventos Universales que le permitan colocarse en el concierto mundial de cada una de sus épocas para definir o afirmarse en sus conceptos de capitalidad, en un tiempo llamada "la Pequeña París"

Hoy después de la resaca de un Forrum que dio la espalda a su propia historia social y que sus dirigentes políticos sólo aspiran a convertirse en una ciudad de ocio y de un extraño civismo impuesto bajo una extraña ética alejada de las culturas mediterráneas y ciudad propicia para todo tipo de especuladores

Chris sitúa su investigación desde 1898 cuando España pierde las Colonias de Ultramar y con el "Desastre del 98" la sociedad española sufre un tremendo desazón a la vez que las luchas sociales en Barcelona en ese momento están en su punto más álgido con la "Bomba de Cambios Nuevos" como colofón a lo que luego se llamo el proceso de Montjuic, esa evolución de los conciudadanos de la ciudad Barcelonesa que pasaron por mil y una vicisitudes, empeñadas sus autoridades en reprimir y reprimir a través de policías, guardia civiles, guardias de asalto, sindicatos libres, somatén, ejército, pistoleros a sueldo, etc para perseguir a todo aquel que, en principio solo defendía su dignidad, el hambre de sus hijos y su puesto de trabajo en la metalurgia, la construcción, la barbería, en su cooperativa del vidrio, etc.

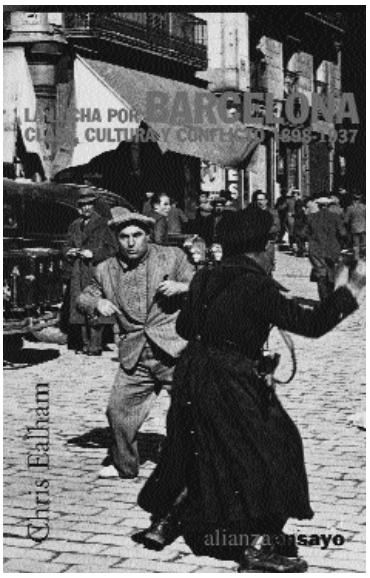

Esos hombres y mujeres que tuvieron que educarse a si mismos en "Escuelas Racionalistas" o en los Ateneos que luego sentaron cátedra y que en definitiva fueron capaces de plantarle cara al fascismo y derrotarle al menos durante unos años precisamente hasta donde Chris Ealham nos invita a reflexionar, los "Hechos de mayo del 37" el fin del último sueño del hombre en su lucha por la Libertad.

Cuantas veces hemos oído aquello de que "qui per els orígens per la identitat", pues bien este es un buen libro para recuperar la identidad.

Amory Blaine

Movimento Obreiro Ferrolano

Eliseo Fernández

Editorial Nosa Terra 2005

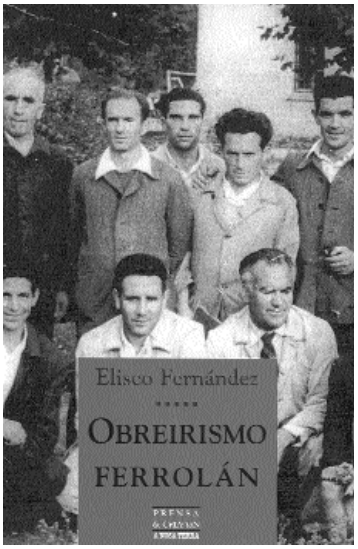

A recuperación da historia do movemento obreiro é un labor de xustiza paracon aqueles homes e mulleres que impulsaron a configuración dunha sociedade democrática e máis achegada aos valores de xustiza e solidariedade. Tanto máis canto moitos deles sufríron persecución polas súas ídeas e actividades. Nos últimos anos rexurdiu o enterese pola historia soa movimentos sociaís, tentando un recoñecemento da importancia que as organizacións dos traballadores tiveran na transformación da sociedade un sentido fundamente democrático. E antes do dramático período de 1936-39 e nos anos da loíta clandestina contra o franquísmo, o obreirísmo de Ferrol mantén unha traxectoria obrigada de salientar.

ÚLTIMES ENTRADES DE PUBLICACIONS CATALOGADES AL CENTRE DE DOCUMENTACIÓ HISTÒRICO-SOCIAL

ABRETE DE OREJAS ZINE Bilbao s/n (199?)

ACTIVIDAD —Academia Cots— Barcelona 55, 60 (1930)

AL SOL —Boletín de la Asociación Naturista Valenciana— València 2, 4(1985) 7, 10 (1986) 11 (1987) 17, 19-21 (1988) 22-24 (1989) 25-27 (1990) 29 (1993) 32-33 (1996)

ANTE LA SITUACIÓN ACTUAL —Liberación—Barcelona 1 (1976)

ARCHIPIÉLAGO —Cuadernos de Crítica de la Cultura — Barcelona 1 (1988) 2 1989)

ASSOCIATION INTERNATIONALE DES TRAVAILLEURS —Secretariat de l'AIT— 173 (1935)

AYER —Asociación de Hª Contemporanea Marcial Pons —Madrid —45 (2002)

BOLETIN—Institución Libre de Enseñanza —Madrid 70, 74-79, 81-83, 85-86, 88, 90-92 (1880)

BOLETIN —Circulo de Ultramarinos, comestibles y similares —Barcelona —371 (1928)

BOLETIN —Delegación alumnos Facultad de Derecho—Barcelona 1-2 (1962) 4 (1963)

BOLETIN —Federación Española de Esperanto —Barcelona —273-275, 277 (1986) 279-280, 282 (1987)

BOLETIN DE INFORMACIÓN —Spanish Ex. Servicemen's Association 1939-1945 —Londres —25 (1964)

CATALUNYA ARTISTICA —Barcelona —111 (1902)

CERVANTES —Barcelona —42 (1929)

CRIT —Escuelas Pias (c/Balmes) —Barcelona —2 (1972)

CRITIQUE SOCIALE, LA —Librairie des sciencies Politiques et Sociales —Paris 1-4 (1931) 5-6 (1932) 7-10 (1933) 11 (1934)

D'ACI I D'ALLÀ —Editorial Catalana —Barcelona —68 (1923)

EMANCIPACIÓN —Oposición Sindical Obrera (OSO) —Sevilla —1 (1971)

ENCICLOPEDIA DE LA SALUD —Ediciones Pastor —València —19, 21-25 (1958?)

EXPOSICIÓ INTERNACIONAL DE BARCELONA —Diari Oficial —3-4, 22-24, 26-28, 41, 43 (1929) 49, 51-52, 56 (1930)

FLOREAL —Revista infantil del CENU —Barcelona 1007 (1937/38?)

GRAPPE, LA —École de garçons de Jambles (França) 2 (1935)

GRILO, LA —Grupo Girona Espero —Girona —6 (1984) 9 (1986) 14 (1987) 15 (1988) 16 (1989) 18 (1990)

HIDROXYZINE COMPLEX —Bilbao —s/n (1999)

HISTORIAL SOCIAL —Fundación Instituto de Historial Social —València —48 (2004)

MONDRAGON MON AMOUR —Bilbao —s/n (199?)

NATURISTNYTT —Norsk Naturistforbund —Oslo —66-67 (1985) 1, 3-4 (1986) 1-2, setembre (1987) 1-5 (1988) 1-5 (1989) 1-3 (1990) 1-3 (1991)

NOTICIERO, EL —Fondo Cultura Economica —México —19, 32, 36-47 (1942) 1-7 (1943)

NOVES ARTS —Societat Noves Arts —Barcelona —s/n (1919)

ORIENTACIÓ —Sindicat mercantil —Barcelona 2 (1937)

PENSAMIENTO CRÍTICO —l'Habana —33 (1969)

PHYSIS —Revista de ciencies naturals —Barcelona —9 (1918)

REVISTA MUSICAL CATALANA —Orfeó Català —Barcelona —300 (1928) 301-311 (1929)

SOL Y SOMBRA —Semanario taurino ilustrado —Madrid —126 (1899)

STANDARD —Personal Standard Eléctrica —Madrid —23 (1929)

TEATRE CATALÀ, EL —Barcelona —7, 9-10, 20, 23, 28, 39 (1912) 48, 52 (1913)

TEATRO ESPAÑOL, EL . Barcelona —5, 11, 17, 20 (1898)

UNIÓN ILUSTRADA, LA —Málaga —1128 (1931)

VERNEDA UNIDA —Associació de veïns la verneda alta —Barcelona —desembre (1978) març (1979)

D'aquestes publicacions volem destacar "La Critique Sociale" de Paris una de les revistes més influents de la seva època (anys trenta) sobre les idees i sobre bibliografia de llibres (comunisme, trostkisme, anarquisme, surrealisme, etc), ens ha arribat en una reedició feta el 1983 per Editions Difference, enquadernada i amb una esplèndida introducció sobre Boris Souvarine alma i editor de la revista.

També fer menció de la revista "Actividad" de la Acadèmia Cots, un clàssic a Barcelona i de gran record per molta gent, allà va estudiar de jove Frederica Montseny. Així mateix, les publicacions naturistes i les d'esperantisme, aquestes últimes de la donació d'Albert Garriga. Sobre les naturistes creiem que la "Enciclopedia de la Salud" de Ediciones Pastor del anys cinquanta, es en certa manera la continuadora, encara que amb altre linea si tenim en compte l'etapa franquista, de la revista Estudios. També el "Boletín de la Institución Libre de Enseñanza" una de les innovacions pedagògiques més interessants d'aquest país.

Igualment fent raó de les publicacions de teatre tant de Catalunya com de Madrid i també, la no menys famosa revista literària "D'Aci i d'Allà" del 1923. Per últim, la revista "Ayer" en el seu nº 45 dedicat íntegrament a l'anarquisme espanyol en un bon treball coordinat per Susanna Tavera.

També s'han completat algunes publicacions del fons, entre d'altres:

Juventud Catalana nº 5 (1924), Gente Menuda (periódico infantil) nº 22 (1908), Portaveu (Centre Excursionista Minerva) nº 10 (1923), Mai Enrera (Club Excursionista de Gràcia) nº 87 (1932), La Independencia (diari republicano federal) nº del 3 de juny (1872), Teatralia números 70, 72, 74 (1910)

ALTRES MATERIALS

"Fundamentos de la explotación capitalista" Ediciones Obreras —Barcelona, oct 1971. 2ª edició. 20 pàgs.

"Dossier esperanto" documentació diversa

"Gramàtica i vocabulari bàsics" —Girona Espero —Girona 1989, 24 pàgs.

"Iberia Radio; un cacho de lucha obrera" Trabajadores Iberia Radio, Barcelona, 1976. 96 pàgs.

"Los Consejos Obreros en la revolución húngara (1956)" juliol 1971, 12 pàgs.

"Starlux en lucha" Trabajadores de Starlux. 2-XII-1972. 10 pàgs.

"Nuevos comentarios acerca de la España salvaje" Trabajadores por la Autonomía Proletaria y la Revolución social, gener 1979. 32 pàgs.

Carles Sanz
Vocal de l'Arxiu del CDHS